EL:POBLE:CATALÀ

PUBLICA UN NÚMERO CADA SETMANA

Redacció y Administració: ESCUDELLERS, 33, principal

DISSABTE, 2 DESEMBRE DE 1905

ANY II * * BARCELONA * * NÚM. 56

PREU D'UN NUMERO SOLT: DÈU CENTIMS

SUSCRIPCIÓ: UNA PESSETA TRIMESTRE

Primer que tot

Els fets que s'han succeit aquestos díes han de cridar als catalans que estimen la terra a la reflexió.

La nostra prempsa de Barcelona no pot en aquest moment ajudar y encaminar l'opiuió pública. Sotmesa pel Govern del rei y per les Cambres a un règim de suspensió de garanties no ha de ser ella qui fassi de tribunal popular dels fets, dels homes y les coses.

Però si 'l judici de la ploma ha de emmudir, si no es lícit treure dels moments d'ara ensenyances pera la vida y pera l'historia, si no podèm relacionar els actes d'avui ab les lleis socials que governen els pobles, podèm clarament assenyalar a la societat catalana y en especial als que pensen y senten com nosaltres, un dever imperiós que avui se li presenta, y es el d'agermanarse pera defensa dels drets de ciutadans y pera reconexement dels drets de poble.

A l'hora dels grans sotracs les famílies, s'apleguen al voltant de la llar. Y l'hora actual es de commoció, es de crisi social prou potenta pera entrar a totes les conciencies y ferir totes les voluntats.

Sense ressenyar aquí els darrers fets, podèm precisarne un, y es que la multitut catalana per impuls intern y ab un mateix ritme s'ha sentit vibrar d'un sol sentiment. Per lo general els actes igual que les coses prenen figuració distinta segons el punt de mira del observador, més en aquest cas les opinions de cadascú, la diferenciació de classes y les desigualtats de cultura han sigut ofegades per una virtut agermanadora que 'ns ha fet tots uns.

Però aquesta virtut, aquest principi d'agermanament, no pot quedar inconcret, ha de portarse a les últimes consecuencies y ha de produir per imposició, de tots alhora, l'enllàs y la compenetració del estol autonomista.

No n'hi ha prou que 'ls patriotes s'acostin y trobin en els trànzits de perill. Aquest acostament ha d'existir per sempre més, y ha d'existir prou estret pera que engenri l'armonía, mes tan ample y generós que cada branca tingui sobrer espai per ont extendres.

Fa díes que la benemèrita Unió Catalanista ha donat la fórmula al proposar la celebració d'una Assamblea, y no es un secret que tots hem respost ab entussiasme a l'idea. Que nosaltres sapiguèm, sols manca contestar a la Lliga Regionalista, que s'ha sentit entrebancada per la malaltía del séu president, el Sr. Rusiñol.

Mes les circonstancies apressen. Si en altra ocasió l'obra patriòtica de aquesta Assamblea podía diferirse y no sentia 'ls estímuls d'una inescusable urgencia, avui 'ls acontexements precipiten les resolucions a pendre, y cal que cap genre de dificultats d'ordre personal aturi 'l beneit aplegament de les forses autonomistes.

Heusaquí, doncs, lo que hi ha que fer primer que tot. Bé estàn els manifestos y les declaracions d'actituts; però aquesta es obra circonstancial, es la flor d'un día que respòn a exigencies de l'hora, però que no remeia ni solida l'essencia de nostra acció.

Anèm, per tant, resoltament a una Assamblea de tots, y anemhi ab generositat d'ànima. Si avui a Barcelona y a la séva *provincia* no es fàcil celebrarla, altres viles o ciutats catalanes ens acullirán ab alegría, y en elles podrèm assentar triomfalment una germanor positiva y feconda.

Pensèm en la trascendencia de aquesta obra, pera que tinguèm energia prou pera imposarla. Ella es la unica victoria que podrèm oferir avui en l'altar de la terra. Y es tan grossa, que si 'ls darrers flagells y no 'l nostre amor fossin quins l'haguessin engenrada, fins hi hauría que beneirlos per la magnitut de lo que ells ens aconseguirien.

Que sía aviat una hermosa realitat la proposta de l'Unió Catalanista. Avui per avui es això primer que tot.

*** **La llei, en general, es la raó humana, en tant que ella governa tots els pobles de la terra; y les lleis polítiques y civils de cada nació no deuen ésser més que 'ls cassos particulars en els que se aplica aquesta raó humana.**

Les lleis deuen ésser d'aital modo propies al poble pel quin son fetes, que es un etzar molt gran que les d'una nació puguin convenir a una altra.

Cal que tinguin relació ab la naturalesa y el principi del govern establert, o del que's vol establir, sigui que elles el formin, com fan les lleis polítiques, sigui que el conservin, com fan les lleis civils.

Les lleis deuen relacionarse ab el físic del país, ab el clima, gelat, ardent o temperat, ab la qualitat de la terra, sa situació y sa grandaria; ab el genre de vida dels pobles, agricultors, cassadors, o pastors: deuen referirse al grau de llibertat que la constitució pot permetre, a la religió dels habitants, a llurs inclinacions, a llurs riqueses, a llur nombre, a llur comers, a llurs costums, a llurs maneres d'ésser.

Carles de MONTESQUIEU

Els Klephtes

«—¡Non, non!... ¡non, non!... aviat vindrà ta mare del torrent dels llorers. De les vores de l'aigua hermosa y transparenta te durà flors, tota mena de flors, roses, liàs... ¡Non, non! el nen ¡non, non! Que un bell ensomni t'acompanyi y 't gronxi dolsament, encaminante vers ont aprenguis com florexen els arbres, com canten els aucells. Després, que 't torni, perquè, no trobante ta mare, ploraría, emmalaltiría y sa llet devindria amarganta». —

Axís cantava una dida, tot bressant un infant sota el cel blau y hermós de Acarnia. L'animeta del infant obrí ses blanques ales, y com una mística coloma poruga, voleià per breus instants sobre 'l teulat, dubtà uns moments, y decidida s'envolà vers les montanyes, les altes montanyes, qui, en les nits fosques, sense lluna ni estels, semblen gegants adormits.

Al passar l'animeta errant, les oliveres s'extremiren, la terra 's cobrí de flors y tots els aucells cantaren y 'ls desitjos de la dida foren realisats. L'animeta del infant seguía volant, lluny, lluny, y aviat arribà damunt de les montanyes. Y hi arribà sense por, car si petita, tendre y ben jove, aquexa ànima era grega y prou tenia sapigut que els Klephtes no li volíen mal.

¡Oh! els Klephtes, ardits, valents montanyesos, no senten més que odi pel Turc, qui 'ls ha obligat a refugiarse en els roquissos inaccessibles ¡Valents Klephtes! Es a ells que la Grecia, la noble Grecia, deu sa llibertat. Malgrat sa antiga gloria y son diví esperit, havía caigut esclava y 's planyía sota el pes de ses cadenes. Mes els Klephtes han combatut sens treva l'invasor, infatigables sempre. Durant segles y més segles, han dat exemple de coratge y sacrifici per la desliliuransa de la captiva Grecia.

Y per fi tot el poble els ha seguit, l'arma al bras, ardorosos y brillants els ulls, els cors palpitants d'esperansa. Les cadenes han caigut trossejades; en les valls embaumades, un gran crit de resurrecció ha retrunyit; tots els homes han plorat de joia, tots els infants han somrigut sobre 'l pit de ses mares, car l'Helenia era victoriosa y lliure!... Mes, ¿ont es l'animeta del infant?... — Es allà dalt, ¡lluny!!... en les cimes de les montanyes, ab tres aucells, que li han dit:

— Per tu no cantarèm pas com cantèm pels altres. Ja tindràs temps de apendre nostres passades, nostres refilets y nostres melodies. Avui aprèn lo que deu estimar un cor de grec. Son hermoses histories. —

Els aucells eren molt vells; se 'ls hi veia en les plomes esborrissades, sens brill ni suavitat. El primer digué:

« — Anima senzilla, ànima vagarosa, tu ignores qui fou Christus Milionis. Ell no s'anomenava més que Christus, mes el poble afegí a son nom Milionis, car *milioni* vol dir llarg fusell, y 'l fusell de Christus, el Klephte, era molt llarg, molt terrible y mortal als enemics de la Grecia.

Un jorn, Milionis Christus segrestà un *cadi* ab dos oficials turcs. El delegat del *pachà*, al saberho, ho sentí ab tota l'ànima. Feu cridar a Mavromatis y Mouktar Klissoura y 'ls digué: —Si volèu guanyar el grau de capità, aneu a matar a Christus, el capità Milionis; el soldà ho ordena. —

Mouktar Klíssoura va en cerca de Christus; el troba a Armyros y tots dos s'abrassen, car desde molt temps eren amics. Durant la nit mengen abdos pà y sal, mes al apuntar el jorn, Mouktar Klissoura 's recorda de que es precís matar a Christus, son cor sagna de pensar aquexa traició, y no podent amagar la veritat, clama tristament:

— Christus, ¡el soldà 't demana a tota costa! —

— Mentres Christus aleni, no 's rendirà mai als Turcs — respòn el Klephte. Aleshores els dos amics corren l'un contra l'altre, sos fusells se troben, fan foc a l'hora y junts cauen per no alsarse mai més, amics sempre, fins a la mort. — »

El segon aucell canta:

« — Escolta petita ànima grega, la relació de la mort de Boukovallas, un altre Klephte que nasqué després de Christus y que no fou menys brau: ¿Què es aquest brugit? ¿Qu'es aquest gran terratrèmol? ¿Es que esgorgen bous, o es una lluita de besties les més ferotges?

No es pas que esgorgin bous ni cap lluita de feres, sinó Boukovallas que combat contra mil cinccents Turcs. Els trets de fusell tomben com pluja, les bales com pedra.

De prompte, una nena rossa, rossa com el sol, crida a una finestra: — Fés parar el combat ¡oh! Boukovallas; fés parar els fusellaments; la pols s'esventarà, s'esvairà la boira y comptarèm ton exèrcit per veure quants homes manquen. —

Tres voltes s'han comptat els Turcs; els ne manquen cinccents. El Klephtes se compten també, y sols tres els ne manquen; ¡tres braus! L'un ha anat a cercar pà, l'altre aigua; mes el ters, el més valent, Boukovallas, jau extès, mort damunt son fusell — ».

El darrer aucell diu a son torn:

«— Petita ànima d'infant, jo vull comptarte com Ghiptakis es mort:

Els camps tenen set d'aigua; les montanyes, de neu; els esparvers, d'aucellets, y els Turcs, de testes gregues. ¿Què ha doncs devingut la mare de Ghiptakis, la que ha perdut ja dos fills? De dolor defalleix y vaga sola, plorant, a l'aventura.

Se 'ns diu que anà al país del Patres, ont brunzien terribles cops de fusell. Y no era pas de joia que esclataven els trets; no era pas pera festejar un casament, que brunzien les bales axordadores; era en el combat.

Ghiptakis està ferit a la mà y al genoll. Tambaleja y cau com un arbre desarrelat; crida ab veu de trò: — ¿Ont es mon germà, mon més fidel amic?... Y sentintse venir la mort, afegeix: — Llevèume el cap ¡oh! ¡llevèume el cap! Tinc por de que Issouph l'Alarb me 'l talli y 'l porti al *pachà*, an aqueix tirà maleit, com un trofèu de guerra ». —

Y l'aucell afegí:

« — ¡Oh! ànima senzilla, ànima d'infant, no recordis pas lo que aquexos cants tenen de trist; recòrdat solzament de lo que tenen de gloriosos. Els Klephtes son morts joves, mes viuen encara en l'esperit del poble, exemples grandiosos pera les generacions del avenir — ».

. . . . . .

La dida cantava:

« — ¡Non, non!... ¡non, non!... Ta mare ha tornat del torrent dels llorers. De les vores de l'aigua hermosa, blava y transparenta, t'ha dut moltes flors, tota mena de flors, roses, liàs... Ton pare també es aquí contemplant ton bressol. ¿Sabs com florexen els arbres, com canten els aucells?»

L'ànima havent dat fi a sa volada errant, l'infant obrí les parpelles y digué alsant al cel sos ullets blaus:

—Els aucells m'han cantat la mort de Christus, de Boukovallas y de Ghiptakis, els Klephtes. Ja sé com s'ha de aimar la terra de mos avis, ma estimada Helenia. Es molt més hermós, molt més gran morir per la patria que penjar borles d'or a una espasa al servei del estranger.

EMILI TOURNAN

La desfeta del uniformisme

Un gravissim erro polític, predominant a Europa durant la passada centuria, va determinar la formació de grans Estats, baix la sola base d'una organisació artificiosa y en pugna ab la naturalesa matexa d'alguns dels pobles que concorríen a la formació del tot orgànic, no en virtut d'un acte paccionat, sinó molts d'ells cedint a la violencia de la forsa armada y al despotisme del invasor.

El renaxement polític venía sagellat per les antigues formes de la escola romana, que la civilisació mitgeval semblava haver desacreditat per sempre més, y els grans estatistes se acullíen a la fórmula uniformista, extremantla encara més que 'ls séus antics preconisadors, ja que no 's concretaven a ferla sentir en l'ordre purament polític o de govern, sinó que intentaren influir ab ella totes les manifestacions socials y ètniques dels blocs novament constituits.

La inutilitat de semblants esforsos ha vingut confirmada a les primeríes del segle xx per la total desfeta del uniformisme que actualment està presenciant Europa, dexant desbaratats els càlculs dels qui, sobradament confiats, creíen en la efectivitat més o menys llunyana d'una absorció psíquica determinada en les petites nacionalitats pels grans conglomerats y ab l'assimilació per aquells del llenguatge, usos, costums y esperit polític dels dominats.

El mapa d'Europa fou rectificat, però no més que 'l mapa, doncs per sobre 'ls límits que fitaven els Estats, obra de la forsa o de la diplomacia, seguíen veientshi més grans que mai els trets que marcaven les fronteres de les nacions, els accidents geogràfics y 'ls vincles de rassa que senyalaven les diferencies dels pobles en desacort ab l'obra humana.

La descomptada assimilació, en la que 's fiava 'l séu resultat de l'aplicació pràctica dels principis de l'escola centralista, ni s'havía efectuat, ni portava 'l camí de realisarse; les diferencies anaven marcantse més ab les noves generacions, hereves del esperit dels séus progenitors, y en alguns Estats arribaren a fer tan pès, que fins modificaren quelcòm el sentit de l'organisació política general, determinant l'imposició de la coofícialitat d'idiomes y fins diferenciacions d'ordre llegislatiu.

Per altra banda, les modernes teoríes de la ciencia política gravitant sobre tot el mon ab forsa incontrastable y influint d'una manera efectiva en les propies constitucions autocràtiques, han precipitat el descrèdit de l'escola antigua, fins al punt de que avui ni es seriament sostenible la teoría de la formació de grans nuclis socials emmotllats en unes matexes institucions polítiques.

La naturalesa vol reivindicar la séva obra modificant la dels uniformistes, que després d'haverla realisat portant la guerra a Europa, dexaven comprometsa la séva pau en el pervindre, quan la reacció vers a les antigues fórmules fos prou poderosa pera determinar els moviments insurreccionals que avui se produexen arreu, manifestades per obra de diverses circonstancies.

Axís veièm que una revolució social esclatada ab caràcter general a Russia, ha demostrat la falta de coessió del imperi, prenent caràcter de diferenciació a Polonia y a Finlandia, aont el moviment es francament nacionalista, de la propia manera que es nacionalista la modalitat religiosa que afecta la revolució macedònica, com ha sigut nacionalista l'esperit que ha determinat l'independencia de la Noruega davant del perill uniformista que a Suecia prenía preponderancia, perill que també sent venir la Hongría, manifestat ab els intents de divorci de la confederació imperial austriaca.

El moviment ha comensat pel Nort, pels pobles de mentalitat més perfecta tal com d'allà hi vingueren també les doctrines reformadores del romanisme, que determinaren el renaxement mitgeval; el moviment ha comensat pel Nort y ja 's fa sentir forsa al Migdía. Dintre 'l mateix Estat espanyol, els polítics, decididament uniformistes, ja tranzigexen teòricament ab determinats extrems de les idees noves, que més que en lloc han pres peu à Catalunya, y fins alguns de ells, sinó per convenciment, per conveniencia, reconexen que les nostres aspiracións son ja una forsa d'opinió en determinades regions, y ab elles o ab la superficialitat d'elles tracten de rejovenir els séus programes d'una política petrificada, pera captarse 'l benveure del poble.

La desfeta del uniformisme es una realitat viventa que an els catalans ens parla de l'urgencia d'elevar el nostre nivell intelectual, moral, econòmic y polític, pera que els grans principis de llibertat que 'ns venen ab aquella onada, trobin a Catalunya un terrer ben adobat pera ferhi arrels y fructificarhi.

M. F. y T.

Vida propia

El món dels politics espanyols, petit, insignificant, l'agiten passions y anels sense cap enlairament y feconditat. Si en Montero Ríos fracassa y se rendeix abans de lluitar; si darrera d'ell venen en Weyler, en Moret, l'Echegaray, qualsevol altre; si en Maura podría governar ab les matexes Corts ara elegides; si el Rei, ab els séus viatges, porta un pensament polític a les grans ciutats d'Europa: això es la vida, aquesta l'ànima tota dels homes que 'ns representen.

Per això l'estudi sociològic té a Espanya conclusions aclaparadores. En res positiu es culta ni moderna. Constitueix una juxtaposició de societats, de pobles, de mentalitats, de interessos. Està integrada per institucions de paper, regida per un esperit xorc, sempre girat cap enrera, reproducció fidel d'èpoques mortes, ídol inepte de tradicionalistes y sectaris. En tots els ordres y en totes les funcions de l'activitat humana, es encara avui, malgrat llissons y experiencies, un caos immens, un bloc d'elements y cossos sols y escampats per terra, el més inconstituit y el més amorf dels Estats.

La sociología positiva, aplicada a Espanya, no dona indicacions optimistes y triomfadores. Recull rutines, vicis, idealismes inflats, paraules de cotorra. No treba treballs ni esperanses aont se vinculi una llei de progrés. Ni veu enlloc homes de pensament, iniciadors generosos de tot colectiu avens, ni homes de voluntat, a qual vigor se degui la marxa propulsora ascendent, ni classes y multituts posades en camí per intuicions obeídes al entussiasme. Ni en cap aspecte de la vida social logra acumular fets de nova creació, ni series forses actuadores, ni establir resultats y coeficients progressius.

Estàn per organisar l'ensenyansa, la solidaritat, les defenses, la beneficencia, el foment de la riquesa, el treball. En res respòn lo existent a un plan de evolució y mellora.

Y estàn pèssimament, aquí rudimentaris, allà atrofiats, els organismes públics. L'Estat es un poder únic; el poder executiu està reduit a la Corona; Corts y Tribunals son poders nominals, rodatges sobreposats al mecanisme polític. Regions y Municipis reflexen vida d'esclaus. Y axí, deturada la evolució colectiva, son un engany les llibertats dels ciutadans, a l'hora que perduren, com una maladicció, problemes com el de la llegitimitat dinàstica y el de barreja de la relligió ab la política, problemes resolts, eliminats, impossibles en altres pobles.

Paguèm ben cars per cert els principals defectes de la rassa que exerceix a Espanya direcció y domini. Per damunt de tot, ha sigut infeconda en homes superiors. Dels reis catòlics fins avui no n'ha produit una dotzena, necessitantse, per viure en constant progrés, tres o quatre cada quart de segle. Y en els darrers cent anys, època de meravellosa renovació de pobles y nacions, Estats y rasses, de creació de grans ciutats, de treballs de geni individual y de gegant en lo social, ha tingut sols dos o tres homes de Govern, malograts per deficiencies deplorables, entrebancats per dificultats de totes menes.

Cal que voluntat y pensament de Catalunya lluitin contra 'ls defectes, la direcció y la preponderancia actuals. Per l'infeconditat d'ells, per les necessitats de la nostra vida nacional, cal que vegèm el camí de la especial evolució nostra y el món dels nostres ideals característics.

Se 'ns imposa més y més cada día l'urgencia de l'actuació amplament catalana. Es ocasió de no tenir vida reflexada, sinó propia. Deu ser nostra la política que ens mogui, nostre tot quan s'apliqui a l'espandiment de Catalunya.

Aquest camí de lo propi, aquest món del patriotisme que treballa pera instaurarse novament, son l'acció ineludible y la creació vigorosa de la Catalunya d'avui y de demà. Món y camí ens demanen, ens somriuen, ens imanten, volent que avui concients y aptes pera la futura em, presa, en tinguèm la visió encoratjadora dins de l'ànima.

P. C.

*** *Me preguntéu en general quin será 'l final del conflicte. Jo us responc: la victoria. Però si m'ho preguntessiu en particular, us respondría: la mort.*

Jeroni SAVONAROLA

LITERATURA

Confessions

(Imitació)

Jo voldría, desitjaría, apetiría ésser un petit filosop com l'Azorín, un genial inventor com Paradox. Però, desgraciadament, no soc axís. Soc un senzill bonhome, una mica vulgar, un xic romàntic, que un día vaig plorar ab en Verlaine y un día vaig somriure ab en Marck-Twain. Visc lentament, monòtonament, sense cap emoció. Si plou, prosaicament porto paraigües; si camino pel sol, acluco un ull. Com l'Azorín no tinc cap aventura, ni un petit adulteri, ni un duel. Y axís vaig vivint, tranquil, monòton...

He sortit al carrer; fa bonic temps... Y boi passejant trobo un amic. L'amic vesteix de blanc, du panamá y porta una camisa blanca y blava. L'amic se em acosta somrient... Caminarèm plegats.—Es ell qui parla y es el séu parlar superficial. Me conta una aventura, després altra... Aquest amic es un descomunal aventurer. Es espatarrant, grandiós, terrible... Colecciona aventures, per supost, com qui colecciona menudencies. Y al parlar mou els brassos bojament. Jo, mentres tant, medito. Jo no sé si tenirli enveja o llàstima; jo no sé si somriure... No somric. Y no sé qui dels dos es més felis, si ell ab les séves dolses aventures o jo ab ma monotonía perennal. Perque jo no sé res... Jo sé tan sols que quan tots dos tinguèm els cabells blancs, que quan tots dos serèm petits vellets, ell se'n penedirà del séu passat, — de ses gestes d'amor y galanía, — y jo també del meu... Y perxò penso, — desconsoladament, — que aquesta vida es una eternal desil-lusió, que tot es trist, que tot es dolorós.

Sols les poesies me consolen; les poesíes y els meus lentes d'or. Jo 'm llevo cada día a quarts de nou y prenc ma xacolata lentament. Jo llegexo un diari, dos diaris... Llegexo les esqueles mortuories, llegexo els folletins, m'entretinc una mica ab els anuncis. Després surto al balcó; contemplo 'l día, veig jugar a uns nens, veig uns coloms... Allavors, pausadament, religiosament, solemnialment, agafo entre mes mans els lentes d'or, y ab el meu mocador, blanc, vaig netejant, ab calma, poc a poc, els ovalats cristalls, iguals, simètrics. Y somric un, dos, tres, quatre minuts.

Jo tinc una amiga; aquesta amiga 's diu María Lluisa. Y María Lluisa té un petit amor. Estima a ses joguines, a ses nines. Ne té vint, y cadascuna té 'l séu nom. Una 's diu Dolors, — com sa cosina; —l'altra 's diu Elionor,—com sa padrina;—l'altra 's diu Enriqueta,—com sa mare; — l'altra 's diu Isabel,—com una amiga. Yjuga avui ab una, demà ab una altra. María Lluisa es per mí un sistema. Com ella té joguines, tinc jo idees, y si ella per aquélles sent amor, jo ho sento per aquéstes... Y si ella juga ab elles, jo també... Ella jugà air ab Elionor, ella juga avui ab Isabel, demà jugará ab Enriqueta, l'altre potser ab Dolors, l'altre ab un altra... Jo air vaig jugar ab una idea,—potser massa sensual;—avui ab altra — potser massa seriosa — demà ab altra... Perque axò son, veritablement, nostres idees; nines ab que juguèm, com juga María Lluisa ab les séves...

Jo avui he sortit, jo avui m'he posat un vestit nou, jo avui he estrenat una corbata, jo avui he portat sabates noves. He sortit al carrer. He passejat. He vist forses amics. He vist amigues... Y he vist una nena d'ulls blavosos... Deuría tenir uns disset anys, els cabells inefables y daurats, el rostre pàlit; anava ab una vella que somreía — pensant ab nimietats. Jo la he seguida, jo he anat darrera d'ella llargament, una hora, potser dues. Y ella ha entrat primer a una botiga, y després a un altra... Al sortir d'aquesta ha somrigut y ha parlat ab la vella y m'ha mirat... Pausadament se n'han anat a una xacolatería, silencioses...Jo he entrat darrera d'elles... La vella ha demanat llet y secalls; la nena xacolata y axarop; jo he demanat com ella, xacolata... Jo he sucat en aquesta una ensiamada, jo m'he tacat els llavis com un nen, y ella, al vèurem tacat, ha somrigut... (Es el séu somriure bell, graciós... Al ferho els séus llavis es mig torsen, s'axequen lleument al cantó dret)... Al quart se n'han anat... Les he seguides. Han anat altra volta a passejar, y a passeig s'han trobat ab un vellet. Y tots tres han anat, calladament, vers els barris deserts de la ciutat... Jo he mirat el rellotge, un vell rellotge, un rellotge terrible — un bon rellotge, y el rellotge m'ha dit que era molt tart... Y jo he dexat llavors la nena aquella y he aclucat els ulls y m'he aturat. Y axís quiet, aturat, sol, un xic trist, he vist com un somni aquell somriure y he vist mig torsarse aquells bells llavis y els he vist axecarse al cantó dret. Després, tranquilament, he anat a casa, y, un cop en aquesta, he acariciat al gat, he somrigut y he monologat sobre Carlyle...

Jo voldría, desitjaría, apetiría ésser un petit filosop com l'Azorín, un genial inventor com Paradox...

MARCEL MATA

Un gran triomf

El dilluns de la present setmana va quedar aprovat al Ajuntament el progecte de contracte ab el Banc Hispano-Colonial pera els serveis de Tresoreria; conversió de deutes y colocació d'un nou emprèstit.

Aquest gran pensament ha lograt triomfar de tota mena d'entrebancs y obstacles. Ha dominat a totom, posantse damunt de les disputes del grupu de regidors que no 'l volíen. S'ha imposat per l'empenta de la séva virtualitat, a despit del silenci y l'ignorancia de molts elements que tenien el dever de defensarlo, en mig de les negrors

socials llensades dos dies abans contra la nostra hermosa Barcelona.

Rebin molt especialment la nostra felicitació els empleats del Ajuntament y els regidors que han sigut *alma mater* de aquell gran progecte. Rèbinla quants l'han fecondat ab la séva paraula y el séu vot en el Consistori. Y ¿per què no dirho? rèbila senyaladament l'Ildefons Suñol, el nostre Suñol, quina gran paraula, digna d'axecarse a la condició de verb vigorós y explèndit de Catalunya, va ser motor potent de l'obra ja lograda, acció irresistible posada al servei de les necessitats de Barcelona.

Podèm y devèm estarne orgullosos d'aquest progecte de contracte ab el Colonial. ¿Còm no estarne si ab l'Exposició Universal de 1888 constituheix lo més transcendent y important que porten en el séu haver el regidors barcelonins en tota la passada centuria y lo que va transcorregut de la present? ¿Còm no si tót el progecte es un texit d'habilíssims pensaments, un treball econòmic y financier superior als del Estat, una justificació plena de la discreció y la vàlua dels amics nostres a quins se deu obra tant lloable?

Aquesta obra es ara un gran triomf pera Barcelona, y ha de convertirse aviat en base portentosa del redressament financier de la nostra ciutat. Barcelona, en les negociacions, ha sigut més hàbil o més sortosa que 'l Banc Colonial. Y es d'esperar que en la pràctica del contracte sabrà Barcelona aprofitarse de les ventatges lograes y capacitarse pera una vida adecuada a la séva forsa y a la séva grandesa.

Nosaltres avui volèm infundir en el nostre esperit esperanses y optimismes. La gran obra financiera del Ajuntament ens hi autorisa. Volèm esperar dies de treball social que trascendexen a la renaxensa gloriosa del nostre poble, que li donguin les llibertats per les quals sospira, que el fassin culte, ric y fort, segons els mellors models de la civilisació.

A Catalunya instituim mestressa de les nostres voluntats y de les nostres inteligencies. ¡Donèmli ara y sempre tota la nostra ambició de forsa y llibertat, totes les iniciatives de la nostra acció enèrgica, tot l'ideal de la nostra conciencia individual y colectiva!

LL.

TEATRES

APOLO: Dintre la gabia, fantasía tràgica en un acte, de l'Emili Tintorer y en Francisco Pujolá y Vallés; **Xugai,** drama en un acte den Francisco Pujolá y Vallés.

En una matexa nit, la del dijous de l'altra setmana, s'estrenareu les dues obres esmentades en la capsalera d'aquesta nota. La primera, feta en colaboració pels distingits redactors de *Joventut* senyors Tintorer y Pujolá y Vallés, no pot considerarse com una obra dramàtica. Es més: se pot afirmar, sense perill de veures obligat a futures rectificacions, que 'ls seus autors no son autors dramàtics. Podràn ésser filosops, poetes, crítics, tot lo que 's vulgui, mes dramaturgs, no: els manca per complert el sentiment del teatre, aquell sentiment que a vegades posseexen autors sense cap mena de cultura literaria, sense cap condició de poeta, ni de psicólec, ni de pensador y que esplica els èxits immerescuts d'obres vulgars, xabacanes, descabellades, ks que tenen *teatralitat*, condició precisa en tota obra de teatre, condició qual anàlisi detingut no cap en les curtes dimensions d'una senzilla nota crítica; fora menester tot un llibre.

Mes no vui estarme de dir que aquesta *teatralitat* de l'obra dramática té per base tres condicions indispensable: la plasticitat, la concentració y l'acció. De les dues primeres ni tant sols cal parlarne; es tant evident que l'obra dramàtica té d'ésser plàstica y concentrada, sense inútils divagacions, que no cal demostrarho. En quant a l'*acció* recordo que en una de les seves crítiques el Sr. Tintorer se declarava enemic d'ella y axò pot esplicar l'equivocació que hau sofert els autors de *Dintre la gabia*. En aquest drama no n'hi ha d'acció; es perfectament *estàtic*.

Suposo que 'l Sr. Tintorer al fer la séva declaració, deuria voler referirse tant sols a l'acció externa, a l'*argument*, qual exagerada preponderancia porta al melodrama. Y encara que axò, en absolut, sigui molt discutible, perque l'anima dels personatges bé ha de traduirse d'alguna manera en actes, vui aceptarho. Mes si pensava inclourehi també l'acció interna, la séva afirmació se converteix en una paradoxa inadmisible. ¿Hi ha ningú que puguí imaginarse una obra de teatre sense acció de cap mena? Tant se valdria aceptar que pot haverhi cossos sense forma, moviment sense espai.

Podràn ferse en el teatre totes les innovacions que 's vulguin; però suprimir la acció es impossible, car ab ella desapareix la primera condició de la teatralitat.

Per axò *Dintre la gabia* no es una obra dramàtica, perque no té acció de cap mena. L'externa, els autors l'han reduida voluntariament a la séva més mínima expressió. Y en quant a l'acció interna, es anterior an el moment en que comensa 'l drama; poc després d'haverse axecat el teló ja ho saben tot, dels dos personatges que en ell intervenen; y lo que diuen després, fins al tret final que desenllassa l'inacabable situació, son no més que redites de lo que ja sabíem. Els pocs elements nous de llur psicologia que de tart en tart aparexen en el diàlec, queden dexatats, ofegats en un mar d'inútils repeticions que 'ls fan perdre tota la llur valúa. Y quan baxa la cortina tot s'esboira, restant únicament una impresió de fadigosa monotonía.

¿Pot ésser culpa de l'interpretació aquest efecte? En part no ho negaré; però crec sincerament que la culpa principal es de l'obra.

***

En *Xugai*, l'obra den Pujulà, hi ha un drama; però l'autor no ha tingut prou trassa a desenrotllarlo. El conflicte dramàtic, els caràcters, l'acció, tot hi es; no més hi manca 'l dramaturg que plasmi tot allò, que li donguí forma artística. Fa l'efecte d'una cosa caòtica, embrionaria; tot es desproporcionat. Y lo pitjor es que l'autor, qual propósit de fer un drama modern es manifest, se val de procediments y trucs retirats de la circulació fa molts anys. Citèm per exemple aquella inexplicable sortida de dos personatges, pera dirnos, a tall de traidor de melodrama, que ja tenen el petroli apunt pera cremar les xarxes, y aquell tret innecessari ab que fineix el drama, després d'una tirada declamatoria del portaveu de l'esperit modern que s'entreté, predica que predicarás dalt d'una roca, ab tot y sentir que 'l séu germà demana rabiós la carrabina pera matarlo. Siga dit que l'actor encarregat del personatge, ja merexía que 'l matessin.

***

PRINCIPAL: Jocs d'amor y d'etzar, comedia en 3 actes, de Marivaux, traduida per en J. Capdevila.

La comedia estrenada divendres de l'altra setmana, en el teatre Principal, marca el punt culminant de l'influencia del teatre clàssic castellà, que comensa ab els dos germans Corneille, sobre 'l teatre francès. Hi ha en ella tot aquell discreteig quintesenciat que caracterisa la comedia d'intriga del siglé d'or de la literatura castellana; la séva preciositat amanerada, la galanura y entortoiligament y fullaraca de la frase, la alambinament del concepte, tot hi es, però sense les disbauxes de fantasía extraviada y també sense 'ls tocs genials del teatre castellà de l'época. Al passar per l'*esprit* francès el séu esbojarrament se fa amable, discret, mesurat. Mes tot lo que guanya en finesa ho pert en intensitat. El vi generós s'aigualeix y agafa gust de tisana francesa.

Marivaux me fa l'efecte d'un Moreto atenuat, un Moreto amic d'empolvades marquesetes, un Moreto sigle XVIII, frívol, afeminat. Molière ha perdut, en ell, la séva ironica rialla; la pintoresca cruesa del teatre castellà, se torna discreteig de bona companyia; porta talons vermells y una piga al caire de la boca, pintada de carmí. No satirisa les costums, ni 'ls ridícols humans; s'acontenta nuant y desnuant intrigues amoroses, ab el gracióos anar y venir de les figures d'un minuet.

Axò no vol dir que en *Jocs d'amor y d'etzar* no hi hagi psicologia, fineses de sentiment y d'observació. ¡Oh sí! Però tot hi es superficial, delicat, artificiós, com en una *bergerie* de Watteau.

La presentació sigué excelent. L'escena y les figures feien pensar en un país de vano Lluis XV. Llàstima que en la decoració hi haguès un imperdonable error de perspectiva, que feia bullir la vista; en comptes de convergir les línies de la fuga vers el fons, convergien cap al públic. De manera que 'ls plafons del saló s'engrandien a l'allunyarse y com més s'apropaven a l'espectador més s'enxiquien.

En l'execució se distingiren especialment en Sampere y la Baró. El primer potser exagerà una mica la nota grotesta, si relacionèm la séva interpretació ab la que solen donar els francesos an aquesta mena d'obres; mes pel nostre temperament anava bé: la Baró traduí perfectament aquella barreja d'ingenuitat y *fourberie* de la criada. Els demés, y sobretot la Ferrer y en Gimenez, contribuiren al bon ajust de l'obra.

La traducció, deguda a l'actor de la companyía, senyor Capdevila, va semblarme fidel, y sobretot molt correcta de llenguatge. Y ara que parlo d'aquest actor, es una llàstima que tingui de malgastar les séves facultats representant personatges anodins en perjudici d'ell y de les obres. En Capdevila es un actor de molt temperament, apropósit pera encarnar caracters fondament humans, com ho demostrà en el marit del *Silenci* y el ferrer dels *Teixidors*, quan la darrerra campanya de l'Intim. Sería dolorós que un actor de la séva pasta se fes malbé, amanerantse, en la feina impossible de donar vida a personatges artificiosos que no sent ni pot sentir.

***

ROMEA: Les Garces, comedia en 3 actes de l'Ignasi Iglesias.

Gran alegría fou la del dissabte a la vetlla, pera tots els que seguiem ab amor y esperansa la continuada ascensió de l'Iglesias vers el florexement de la séva personalitat. Y fou gran la nostra alegría, perquè hi havía en ella quelcòm de triomf propi, perquè veiem confirmats els nostres pronòstics, les nostres esperances. L'Iglesias havía fet l'Obra, la séva obra y el públic la consagrava ab una de les ovacions més sorolloses que hagin sentit mai les parets del Teatre Català.

Y l'ovació era merescuda, l'entussiasme del públic justificat. No vui caure en el ridícol d'afirmar que *Les Garces*, es la millor obra del nostre teatre. S'ha dit axò tantes vegades, a cada obra una mica forta que s'estrenava, que seria cursi repetirho una vegada més. Però si afirmo que 's tracta d'una obra mestra y, sobre tot, d'una obra fondament, essencialment catalana. Poques sen trobaràn en el Teatre català que estiguin tant desligades de tota llei d'influencia forastera. Y ab y aquest esperit tant català que en ella batega, y precisament perquè va fins a les arrels de l'anima catalana, arriba a les fondaries de l'humanitat.

Oh sí! Pot afirmarse ab tota confiansa. L'Iglesias en la séva darrera obra treballa en plena humanitat. Ja no es el drama particular d'en Pau o en Pere 'l que 'ns presenta: es el drama humà de tots els temps, de tots els estaments, de tots els homes. Els accidents exteriors d'ell podràn variar: el fons sempre serà 'l mateix.

Y heus aquí com l'Iglesias ha arribat a l'últim an aquella universitat, an aquella trascendencia absoluta, qual manca li retreien alguns en les seves obres anteriors. Y lo més curiós es que hi ha arribat, sense preocuparse, en aparensa, d'ella. El cas exposat en *Les Garces* no pot ésser més comú, més corrent, més general. Un barber que treu la rifa y els efectes de la cobdicia que axò desvetlla en la familia y en els parroquians que tenen part en el bitllet. ¿Voleu cosa més vulgar? Doncs d'axò, d'aquest cas vulgarissim, l'Iglesias n'ha fet una obra mestre d'alta trascendencia; el drama de la cobdicia, de la concupiscencia humana, el drama dels efectes desmoralisadors de les riqueses portades per l'elzar. Y es que la trascendencia de les obres no es basa ni en lo excepcional del cas, ni en lo trascendent del problema que presentin, sinó en lo fondo que vagi l'autor en la conciencia humana.

Axò ho logra l'Iglesias en *Les Garces* de una manera extraordinariament senzilla; fent dels diferents drames individuals dels personatges el drama colectiu de l'humanitat. Cada un d'ells reacciona d'una manera distinta, segons el séu temperament, davant el fet extern que inicia 'l drama y els fets y dits de tots plegats ens donen l'impresió sintètica d'humanitat que l'autor volía.

La riquesa de caràcters que hi ha en l'obra es meravellosa. Desd' aquell *Peregrí* que viu del treball y pel treball y que, una vegada ha tret la rifa, pensa seguir treballant com pel passat, —perquè no pot compendre la vida sense una feina determinada,— fins an aquell vell acomodat que al veures enriquit no té altre pensament que treure suc dels diners, dexantlos a ral per duro cada mes, la gradació es infinita. Y tots ells estàn dibuxats de ma mestre, alguns ab un sol trast vigorós, que 'ns fa bar fins al fons de la llur anima.

La prempsa diaria, al fer la crítica de la comedia, ja ha parlat de l'*argument* y no cal que 'l retregui. Y despres ¿per què parlarne si pot dirse que no n'hi ha, si tota l'obra es *argument*, perquè l'argument es la Vida, la Vida que passa per l'escena, ab més forsa, més intensa, que en la matexa realitat? Una cosa sí, vui remarcar: y es que 'l drama esciata, no perquè 'ls personatges siguin bons ni doleuts; el drama es independent de la naturalesa dels personatges; naix de les condicions de la vida que han de viure y no de les llurs qualitats bones o doleentes. Aquesta particularitat, de la que ja he fet esment altres vegades al parlar de l'Iglesias y es potser la característica del séu teatre, arriba en *Les Garces* a la séva més alta manifestació.

Y ara parlem de la factura de l'obra, lo que m'ha produit més fonda alegria, no tant sols per la realitat espiendorosa del drama actual, sinó per la promesa que representa pera l'avenir. En *Les Garces* l'Iglesias segueix el mateix procediment d'anar bastint ab petits detalls el cos del drama, presentàntnosen els diversos elements baix tots els seus aspectes. Mes hi ha una diferencia respecte d'obres anteriors; y es que ha perdut aquella preocupació de voler poetisar desmesuradament certes escenes, preocupació que 'l feia caure en una tendresa quelcòm infantil, en perjudici de l'obra, a la que donava un no sé què de feblesa, d'esllanguiment. En la comedia estrenada dissabte, aquesta preocupació ha desaparescut y per axò es superior a tot lo demés de l'Iglesias, fins an *Els Vells* que, sobre tot en algunes escenes del segón acte, no 's lliuren del defecte senyalat.

Les Garces son una obra sana y forta en tota l'extensió de la paraula, marcant en la manera de l'Iglesias una nova modalitat, que fa esperar saborosos fruits del séu vigorós temperament.

***

L'execució y la presentació d'aquesta obra merexen atenció especial. En primer lloc l'enhorabona a l'empresa del teatre que l'ha posada com les lleis y el respecte de l'Art manen, ab una decoració expressa, molt justa d'ambent, y ab tots els accessoris necessaris. Ja era hora. Que seguexin per aquest camí y els en sabràn grat tots els que estimen el Teatre de la terra.

En quant a l'execució sigué excelent, tant en detall com en conjunt. Y es més d'alabar si 's té en compte 'ls pocs ensaigs ab que l'obra sigué posada. Particularment en Jaume Borràs s'ha acreditat de bon actor y perfecte director; lo que pogués haver flaquejat en l'interpretació del séu personatge, se li pot perdonar per lo molt que cuida les masses y els conjunts. Y entenguis que ell individualment feu també una bona encarnació del *Peregrí*, distingintse sobre tot en els passatges de forsa y especialment en el segón acte y final del tercer. En certes escenes potser *ximica* massa, com per exemple en aquella del primer acte ab el *Desconegut:* hi manca una mica més d'aspror, de brusquedat en el personatge, pera donar l'impresió del séu temperament. En Daroqui, en el séu paper de *Bernat*, estigué inimitable durant tota l'obra. En Morató feu d'una manera magistral l'entrada del primer acte; no 's pot portar més enllà l'impresió de realitat; després caigué un pèl massa en el to infantil de criatura consentida. En Vinyas feu una bona interpretació de l'*Enterramorts*, encara que en ulteriors representacions conto ha de millorarla, car no 'ns dongué pas tot lo que teniem dret a esperar d'ell; resultava poc ferèstec. La Clemente, en el paper de dona de sa casa, la Jarque en el de nora y en Capdevila y en Barbosa y en Santolaria y en Sirvent y tots els demés en els seus respectius personatges, feren meravelles; fins els comparses semblaven actors.

Molt bé, braua gent!

***

Tota la prempsa diaria, desde la *Publicidad* al *Correo Catalán*, ha parlat de *Les Garces* ab l'elogi que l'obra 's mereix. Unicament en Bernad y Durán n'ha dit una serie de tonteries desde *Las Noticias*.

Que ell les escrigui, no m'estranya gens; cadascú dona lo que té. Lo estrany es que trobi un diari que les hi publiqui.

P. P.

AL ENDEMÀ DEL IMPRESIONISME

(Continuació)

Molt llarg fóra l'anar recullint una per una totes les opinions vertides en l'enquesta. Devèm limitarnos a les de més significació.

M. Paul Vernet creu que l'Impresionisme subsisteix avui com una paraula buida de sentit. Sos déus, avui son ja clàsics, ¡ab axó el séu culte desapareix! Diu que ho espera tot de la naturalesa, demanantli ab fervor el permís de compendrela, de ser admès a la séva escola.

M. Ignasi Zuloaga afirma que l'art no ha tingut jamai més que una sola direcció; que l'Impresionisme ha existit sempre; que admira condicionalment a Whistler, Gauguin, Fautin y Cézanne; y que l'artista deu, abans que tot, sapiguer el séu ofici, y després, ab ajuda dels medis de son art, dir lo que sent, sincerament.

M. René X. Prinet diu que l'art evoluciona malgrat nosaltres y sense que nosaltres ens en donèm compte; però es difícil precisar exactament en quals direccions: car tendeix a ferse cada dia més individual. En les d'avui, domina l'influencia de dos homes: la ja antigua de Manet y la més recient de Rodin.

L'influencia de Carrière será nula. Solzament els genis clars, com Fidies, Rafael, Rubens, David y Manet, funden escoles. Els misteriosos, com Miquel Angel, Rembrandt, Millet y Carrière, resten isolats y moren sense posteritat.

Whitsler, individualitat que sembla al principi desconcertant, es el poeta exquisit de la mitja tinta. Restarà d'ell una mitja dotzena de bells retrats; y també la considerable influencia exercida sobre altres, especialment sobre 'ls compatriotes (Dannat, Alexander, etc. Se pot dir d'ell que ha fet escola paralelament a la de Manet, però axó no a Fransa, sinó al extranger.

Prinet creu fracasada l'obra de Gauguin. Parla també de la Fantin-Latour com de cosa isolada y sense conseqüencies d'escola. En camvi, Cézanne es el typus de pintor de combat, no pas per ell mateix, sinó per aquell a que, per efecte de son obra, s'entreguen pintors, crítics y marxants. Un déu pera molts joves; un diable pera 'ls vells; una personalitat poderosa que s'imposa malgrat d'ella y que axafa a sos veins. Sedueix als joves, perquè aquets se complauen en no tenir en compte altra cosa que 'l do. Els vells pintors estàn massa orgullosos de la séva ciencia, pera que puguin compèndrel y estimarlo.

L'artista no deu buscar el ser un poeta. Es precis que ho resulti malgrat ell mateix. Cal que siguin els altres els qui 'l judiquin poeta..

M. Charles Milcendau parla axís: «Els joves artistes deuen, tant com els sigui possible, no seguir, adoptar ni imitar la manera de veure y de sentir de tal mestre antic o modern, mes intentar compendre com tal o tal altre van ser impresionats per la natura, — pera, en el moment de la creació, no ser ells matexos impresionats mes que per la sola natura, oblidant completament la ciencia guanyada. L'obra, llavors podrà estar en harmonía ab la natura, tot atestant una personalitat, per modesta que ella sigui...»

De M. Henry Caro-Delvaille son les següents opinions: «L'Art, d'ensà que existeix, tendeix a pendre direccions noves; continúa.

Crec que l'Impresionisme, que ha sigut una nova fase de la pintura al segle XIX, ha respost a certs desitjos. Aquesta escriptura viva, gaire bé estenogràfica, dels aspectes lluminosos del color, ha constituit un interessant descobriment. Jo no crec en sa renovació, mes penso que aquesta escola ajudarà a les altres a desenrotllarse.

Whistler, Gauguin: una antitesi. Whistler, un civilisat refinat y nerviós, més inteligent que instintiu, teniut més cèlules nirvioses que bella sang roja. Gauguin, un gran instintiu, en qui la inteligencia juga un escàs paper: s'en diria un terrissaire prehistòric. Son obra té sentor d'humus tebi: mes, escrita en una llengua aspra y primitiva, fa d'ell un pintor d'excepció...

M. Lucien-Hector Monod creu que esperarho tot de la naturalesa, reduir a res el paper de la sensibilitat y de la emoció, es la negació dè l'art. Vet aquí perquè els més intranzigents partidaris del realisme integral no han pogut ja mai realisar son programa.

M. Gaston la Touche nega hi hagi direccions noves, sols hi ha modes noves. El modelat no varia pas, y l'artista que mellor el tracti es el més fort, no importa en qual època. El color no es res, el modelat es tot, tant pera l'impresionisme, com pera l'academicisme.

Hi ha genis molt forts que no poden separarse de la naturalesa, però altres altres artistes treballen més lliurement de faisó més afranquida... Es realment, a mon entendre, la vera alegría el crear axís, sense el document dominador que impedeix tota inspiració de passió y poesia...

M. Charles Guerin escriu: «Si contemplessim una mica més als antics apendriem d'ells allò que 'ns manca y nostres esforsos anirien vers la *Composició*. Y també ens permeteriem imaginar més. La fantasia es la primera qualitat d'un art que no té altre fi que la «Delectació».

M. Paul Signac resumeix ses opinions dient:

«L'art no pot pendre direccions noves, es immutable y perpetual. En la pintura son reglament constant es: 1.°, harmonía de linies: composició dibuix; 2.°, harmonía de tons: clar obscur; 3.°, harmonía de tintes: color (1). L'obra mestre reneix tota ella aquestes qualitats, hi ha belles obres en que una de elles domina a espeses de les altres. En quant al assumpte y al tamany es una questió de moda literaria o de medi social, sense importancia. Una natura morta de Cézanne, una miniatura de Seurat, son tan bella pintura com la Gioconda o 'ls 200 m 32 del Paradís de Tintoretto.

Els Ginours y 'ls Ivanhoe, assumptes cars a Delacroix, ens dexen ara ben indiferents. Però sempre ens commouràn els arabescs de linies y de colors que motiven. Els assumptes passen, la *pintura* resta. La *Grande Jatte* — que enguany s'ha revist als Independents — era, quan son aparició en 1886 pera 'ls escriptors naturalistes *«des femmes rosses auxquelles on ne pose point de lapins»*, y pera 'ls joves simbolistes d'allavors: *«tout l'Egipte qui defilait»*. Tinc els textes. Pera alguns de nosaltres allò era, simplement, sobre ritmes nous, *pintura*. Mes ¿son per ventura nombrosos els qui puguin fruir de les qualitats *pictòriques* d'una obra pintada?...

Siguèm «pintors».

En un vinent article reproduirèm íntegres, a manera de culminació de l'enquesta empresa per Carles Morice les conclusions dels grans artistes Albert Besnard y Eugeni Carrière.

O. de R.

(Seguirà)

(1) Sobre aquets assumptes consulti 'l lector si tant bona voluntat té, els articles publicats en El Poble Català, are farà un any, sobre una pintura mural del Sr. Balxeras.

Acció social

Política social anglesa — El XXXVIIIe Congrés anyal de les Trade Unions, reunit el passat setembre a Hanley, proporciona al corresponsal particular de *Le Temps* ocasió pera llensar una interessant ullada, sobre la política social anglesa, aquesta misteriosa política que, al revés de la bulliciosa y violenta dels pobles neollatins y adhuc germànics, sembla desplegarse en silenci y sense esclats ni estrebades, cercant en son acomodament a les circonstancies de l'hora el séu únic programa y mètode y la mellor garantia de succés.

Si no per l'importancia dels séus acorts, puig en aquest punt sols ha vingut a confirmar la majoría de les conclusions de Congresos anteriors, ha sigut aquest remarcable pel nombre de delegats, el major que s'hagi vist fins ara (457 membres representant 1.561,800 sindicats), com també per la reaparició en ell de certes entitats y personatges importants que feia anys s'abstenien de pèndrehi part.

Les tendencies pacifistes han tingut una bella manifestació en la declaració de solidaritat entre els obrers anglesos y alemanys, en el precis moment en que es més tivant la relació política entre abdúes nacions. Mes entre tots els séus acorts de protesta contra actes de política conservatriu del actual govern (introducció de coolís xinos en l'Africa del Sud, l'*Education Act*, els privilegis dels taberners y l'insuficiencia de les lleis obreres), cal recullir els furients ataccs contra la política del *pa car* preconisada per en Chamberlain, que com en lo restant no hau sigut sinó una confirmació de sa impopularitat ja ben manifestada en el darrer Congrés, de que oportunament donarem compte.

Ja el Congrés de Leicester, havent donat al ambiciós politic una primera desmentida, aquest no 's desencoratjà y organisà una activa propaganda y una metòdica agitació contra el règim fiscal actual. Mes tots els séus artificis y esforsos pera frapar l'imaginació popular y inculcar en la massa l'idea de que 'l lliure camvi es son enemic, han donat per únic resultat que en aquesta Assamblea 1.253,000 vots contra 26,000 afirmessin llurs conviccions lliurecamvistes.

Axò mateix ha acabat de recalcar la aproximació fà temps iniciada del partit obrer vers el partit lliberal. Mes axò no vol dir que calgui considerar les Trade Unions com aliades a un partit que ab raó es té per fondamentalment oposat als llurs principis; com tampoc caldrà extranyar que demà 's donguin la mà ab els conservadors, repetint axí la política abans seguida pels irlandesos ab els whigs y els tories, consistent en acostarse del cantó que més ofereix.

Es un enllàs d'ocasió en vista de les pròximes eleccions, sobre el qual ni liberals, ni trade-unionistes se fan cap il·lusió, com ho proven les paraules del *Daily Chronicle*, definint la situació de les Trade Unions. «Lliures de tot compromís, mes col-laborant ab el partit lliberal», y com ho confirmen les del President del Congrés, Mr. Sexton: «Fora ferse il-lusions esperar d'un camvi d'amos polítics la retirada de les mides retrògrades preses per l'actual govern».

A posta dels irlandesos, es interessant pera nosaltres l'instint d'alianza que en aquest Congrés s'es ensajat entre aquests y el partit trade-unionista, intent fracasat per les exigencies d'un y altre agrupament.

Una proposició en favor del arbitratge obligatori, que funciona ab excelents resultats a Nova-Gales del Sud, rebutjada en assamblees anteriors, ha sigut novament presentada, y novament rebutjada per temor de que pogués reduir el preu dels jornals.

En acabant aquestes ratlles no podèm dexar de registrar el fet següent, que al meu entendre obra una clara finestra al actual estat social anglès: «L'aristocracia britànica—diu l'article en qüestió—que posa una mena de coquetería en oferir hospitalitat als delegats obrers, no ha mancat enguany a aquesta costúm devinguda tradicional. Els congressistes han sigut rebuts pel duc y la duquesa de Sutherland, en llur palau de Trentham-Hall, ont han pogut respirar aquell perfúm d'aristocracia, al qual els habitúa la presencia de la comtesa de Warwick, definitivament conquistada a les idees socialistes y que no falta a cap reunió de proletaris». Tret el *perfúm* de aristocracia estantissa ab que graciosament condimenta aquest relat el cronista de *Le Temps*, sempre 'ns resta en ell una hermosa llissó del just paper de la aristocracia veritable en tota societat ben establerta. No per altra raó es avui la societat anglesa la més sòlidament constituida de totes les del món, y molt curt de vista será qui no vegi en el fet, per excepcional que sigui, un exemple del admirable encaix y coesió dels diversos estaments que la integren.

Els socialistes francesos y ab ells suposo els nostres àcrates, plutòcrates y aristòcrates, empenyats en llur secular esfors de desintegració social, han acullit y acullirán aquest inesperat final de assamblea ab llur característica rialleta excèptica. Se comprèn llur ironía, puig un estat d'equilibri social com l'anglès no s'improvisa, un cop perdut difícilment se recupera, y els pobles als quals manca no solen ésser aptes ni pera tenir una lluegera idea dels miracles que els que el fruexen poden fer ab son concurs. Recordis que totes las modernes llibertats angleses son descendencia directa de les que 'l poble y la noblesa indígena arrebassaren coaligats contre els conqueridors normands, al revés de lo que succeí a Fransa, Alemanya y adhuc Espanya, ont les viles s'uniren als monarques pera enderrocar el poder feudal, entregantse así desarmades al formidable poder dels césars futurs per elles alimentats; y así ha resultat que mentres que al segle XII ja existeix un poble anglès, el poble francès no dona fe de vida fins al XVIII, alhora que 'ls pobles ibèrics encara han de naxer.

C. M.

*** *Sols poden admetres dels demés els serveis que un no's pot fer a si mateix, doncs ningú ens serveix tan bé com nosaltres matexos.*

Joan J. ROUSSEAU

Les garces

drama en tres actes, original d'Ignasi Iglesias

ACTE PRIMER

ESCENA VII

La Tresona y en Pelegrí

Tresona *(Alò vivacitat)*
¿Què volía aquell?

Pelegrí *(Fent el desentès)*
¿Quí?

Tresona
Aquell minyó que sen acaba d'anar.

Pelegrí
Res... Me preguntava...

Tresona *(Interrumpintlo)*
¡Ja conec que ha vingut a enmatillevarte diners!

Pelegrí
¡No, dona, no!

Tresona
¡Jo 't dic que sí!

Pelegrí
¡Que ets mal pensada!

Tresona
Pensa mal y no errarás.

Pelegrí *(Quadrántseli)*
¡Y bé, si que li he dexat una friolera!

Tresona
¿Però que no tens enteniment? ¿Que 't penses que som milionaris?

Pelegrí
¡Jo no penso res!

Tresona
¡Prou que 's veu! ¡Ai, senyor! ¡Puc ben escarrassarme estalviant com una formiga pera arreconar una poma per la set...! ¡Sembla que tothom en fassi el bon Jesús de tu!

Pelegrí
¡No t'enfilis, no t'enfilis!

Tresona
¡Puc ben estalviar el segó si tu escampes la farina!

Pelegrí
Ja 't duré blat pera moldre.

Tresona
¡Riuten, si conexes! ¡Vesho feut axís! ¡Ves donant als altres lo que tantes suades costa! ¿Veiam quí 'ns ajudarà si ens quedèm sense res, el día que no poguèm guanyarnos el nostre pà de cada día?

Pelegrí
No pensis en coses tristes.

Tresona
¿Quí es aquell minyó?

Pelegrí
Un pobre malalt

Tresona
¿Que 'l conexes?

Pelegrí
No...

Tresona
Y doncs, ¿per què li has dexat cap diner?

Pelegrí
Perque els necessitava.

Tresona
¿Y si poguèntels tornar te 'ls estafa?

Pelegrí
Més hi perdrà ell que jo, perque els homes s'encontreu; y si algun día ens trobèm, jo no hauré d'abaxar la vista davant séu; mentres qu'ell, si té sentits, haurà de ferho per mí! ¡Y val molt més de lo que 't penses poguer anar per tot ab el cap alt!

Tresona
Bé, tot axò son falornies.

Pelegrí
¡Falornies, falornies! ¡Pobre home! ¡Figúrat tu si deu haver patit abans de decidirse a venir a trobarme! ¡Si en deu haver donat de vols y giravols el séu cervell, rumiant les paraules pera espressarse y fer la demanda! ¡Axò sol, lo que ha de haver gastat de cor y de vergonya, ja val més que tots els tresors del mon!

Tresona
¡Tot son falornies, te dic!

Pelegrí
¡Falornies, falornies! ¡Tu t'hi trobesis en el cas d'aquell minyó! Ves que m'ha costat ferlo content. Res, ficar mà a la butxaca... y *pax vobis*.

Tresona
¡Sembla que tot ens ho donguin a nosaltres!

Pelegrí *(Somrient)*
¡Sí, dona, sí!

Tresona *(Ab ironía)*
¡Ja...!

Pelegrí *(Sense convicció)*
¿Sabs què penso?

Tresona
¿Què?

Pelegrí
Que potser designa sort aquest pobre minyó que ha vingut.

Tresona *(Ab ironía)*
¡Y tant!

Pelegrí
¡Creume!

Tresona
Bé: esplícat. ¿Quànt li has dexat?

Pelegrí *(Ab naturalitat)*
Una miseria.

TRESONA

¿Quànt? Digas.

PELEGRÍ *(També ab naturalitat)*

Unes tristes pessetotes.

TRESONA

¿Gaires?

PELEGRÍ

No més sis.

TRESONA *(Indignada)*

¡Reina Santíssima! ¿Sis pessetes li has dexat? ¿Però que vols anar a captar, Pelegrí?

PELEGRÍ

¡Qui sembra cull, dona!

TRESONA

¿Que 't creus que 'ns els fem els diners? ¿Que no sabs còm hem quedat de ensà que hem hagut de pagar la quinta al noi petit?

PELEGRÍ *(Ab naturalitat)*

Jo lo que sé es que, si fa o no fa, som els matexos de sempre. Per la meva part, jo treballo ab dalit y alegria, sense contar mai. A l'hora d'esmorsar, esmorso; a l'hora de dinar, dino; al vespre, sopo. ¡Cada día trobo la taula parada! No dec res a ningú; no 'm falta salut, y com més va, més m'agrada 'l viure. Aquest es el meu programa. ¿Eh, què m'hi dius?

TRESONA

¡En tot casa, ben mirat, potser no hi ha una malla!

PELEGRÍ

Bé: no 'm vinguis ab comptes. ¡Vinem ab feina!

TRESONA

¡Y després dona lo que guanyes als altres!

PELEGRÍ

Mentres no 'ns manqui res...

TRESONA

¡No tens un no per ningú!

PELEGRÍ

¡Si sempre 'm demanen lo mateix! Mai ve qui 'm digui:—¡Pelegrí, doneume un tros del vostre cor! ¡doneume la sang de les vostres venes! — ¡No! ¡Tots pidolen diners! ¡Y tenintne, aviat està resolt! Acluques els ulls y 'ls en dones, si te 'n sobren.

TRESONA

¡Que n'ets de felis!

PELEGRÍ

¿Jo? ¡Soc l'home més ric de la terra!

Dues paraules

Dono grans mercès al senyor crític que en aquestes planes ha parlat tan elogiosament d'un llibre en quina portada hi ha estampat el meu nom, dientne molt belles coses y fins senyalantme ab gran mesura un fort defecte que hi ha en el llibre, de tot lo qual repetexo que n'hi dono al inconegut crític — inconegut pera mí — molt grans mercès. Però cal potser, y fins diria que es absolutament necessari, al menos per lo que a mí toca, doncs soc abans que tot gran amic de lo just y lo veritable, fer una petita aclaració, y es que la *visió poemàtica* que jo he intitolat *La Tragedia Divina*, perquè va semblarme que li esqueia, no es de cap manera y en cap concepte una obra meva personal. Bé clar ho diu la portada del llibre: *trobada y ara treta a la llum*, y més clar encara ho dic en les pàgines que seguexen, axò es: que 's tracta d'un manuscrit que jo he trobat, que en ell no he fet més que algunes petites correccions ortogràfiques, doncs m'hauría semblat que feia obra de profanador trasbalsant, per poc que hagués sigut, els conceptes y les idees... De manera que en aquest llibre jo no he fet més que trèurel a la pública llum, demanant a la gent que volgués fixarshi un xic, doncs me semblava que valía la pena, com els hi ha semblat també a casi tots els crítics que de la *La Tragedia Divina* han parlat; però crec al propi temps que calía fixarse en lo que dic al acabament del meu Pròlec, y es axís:

«Sols me manca ara dir — y ho diré ab ben poques paraules — que si trec a la llum el present llibret no es sinó ab el bon intent de que pugui totom heure conexensa d'axò que en ell se diu sobres d'un mon que no es pas el nostre, y que jo no sé endevinar si es que de bo de bo l'ha vist o si l'ha somniat tant sols aquell qui de tan bella manera sabé descriurel. Sia com sia, m'ha semblat que no feia obra bona dexant a la ombra aqueix bossí de prosa catalana, a trossos escaiènta y a trossos un xiquet desgarbada, emperò llampeguejanthi pel mig bon nombre d'espurnes de veritable inspiració poètica... Dièmne «inspiració», encara que no estic pas ben cert de que ho sigui, doncs crec que darrerament han hagut els homes certesa de quelcòm que sembla inspiració... y no es inspiració com fins ara l'entenìem».

No podía pas dirho més clarament que 'l llibre no era cosa méva, que jo no feia sinó publicarlo; per axò m'estranya tant que tots a la una hagin caigut en l'erro d'atribuirme la séva paternitat, encara que m'envanexi l'idea de que tots també m'hagin cregut a mi capàs de fer una semblant obra; però, doncs no m'agrada sinó lo que es just y veritable, compendrà totom que no podía pas dexar en peu aquesta afirmamació que s'ha fet, repetint ben alt que jo no soc pas l'autor d'aquesta *Tragedia Divina*, que alguns dels crítics ha comparat ab els poemes místics dels antics temps; y essent axis me sembla que lo que convindría esbrinar es la *font* de aqueix llibre, que jo confesso haver trobat sense firma de cap mena, y veure si 's tracta d'una senzilla fantasía — com jo 'm penso, sense altre valor que el d'una concepció poètica més ó menos sortosa — o bé si tanca en realitat quelcòm més, doncs llavores sí que fora cosa d'una trascendencia immensa, incalculable pera l'esdevenir de l'humanitat. Pera que, aquells qui son més entenimentats que jo, poguessin debatir aqueix punt vaig publicar el llibre, no pas per altra cosa, com pera posar la qüestió en son lloc he escrit avui aquestes ratlles. Debatexis, doncs, puig la cosa val la pena, quina pot haver sigut la *font* de la mena d'inspiració de que he parlat abans, y estigui totom qui de bona voluntat s'ho miri ben segur de que serà envers ell eterna ma reconexensa.

RAMÓN POMÉS

Petita lletra a Mme. Eugenia Buffet

Madame:

No 's pot ser galant, pels temps que corren. Ab la voluntat més bona del món, vos y jo hem incorregut en una matexa falta. El ferm amor que tenim posat en les coses espanyoles va portarnos als llavis, a vos, Xenia il-lustre, y a mi, Xenius humil, un crit d'entusiasme. Vos, quan l'anada de D. Alfons XIII a París, en l'himne que en son obsequi vau cantar; jo, poc després en un de mos reportatges, dedicarem als espanyols, ab un mateix cordial impuls, una matexa exclamació sortida de l'ànima.

Doncs, ¡veieu lo que son les coses!... Ara resulta que s'ho han pres malament. Y, ab ocasió de cert debat del Congrés, un tercer Xenius, que a la hora en que escric aquestes ratlles, es, per mentida que axó sembli, president del Consell de Ministres, s'ha atrevit, tot fentme l'immerescut honor de referirse a ma literatura en plena Cambra, a veure insult en aquells mots que la vostra galanteria va dedicar a un Rei, qui segurament degué somriure complascut d'allò mateix de que ara els parlamentaris espanyols sorollosament protesten.

En aquest difícil moment, sols puc, Madame, fervos present la més sincera manifestació de ma pena per l'acte de ingratitut envers vos de que el Congrés espanyol acaba de ésser teatre. Ingratitut que vos, magnànimament, sabreu perdonar, si acàs, en la vostra triomfal carrera per la Europa, pròdiga en aplaudirvos, teniu un instant pera recordarvos dels espanyols y de ses dances.

Crèiume, Madame, admirador devotíssim,

XENIUS

Sobre el "Quijote"

Notes marginals

X

¿Còm parlaré de vos, oh Sancho Panza? De vos, qui així com vostre senyor es Ell, l'únic, l'esperit individual y personalíssim, sou tota la bona pagesía qui sufreix y calla, indiferent y fidel, l'esperit nacional atuit per l'hereditaria inconciencia y per l'obra d'una religiositat mortuoria y tenebrosa; atent no més a assegurar la vida d'avui, acceptant com una plaga de Déu l'expoliació de totes les potencies humanes, el pas de les tropes del rei, la sorpresa dels *foragidos*, la voracitat dels alcabalers y perceptors de delmes, la delació rencuniosa dels veins, la rapacitat brutal dels *cuadrilleros*... A penes en sabeu res de l'Espanya del vostre rei, aquexa Espanya que 'ls temps a venir pintaràn com una gloriosa metròpoli, plena de forsa y esplendent de domini incontrastable... En sabeu tant com de la pruija, qui esperona el vostre cavaller y qui os atreu ab l'esperansa dubtosa de la *ínsula*, aont deveu renovar les sentencies que els vostres avis os contaren del rei Salomó...

¡Ah, Sancho Panza! La pagesía era, sense adonarsen, una de les palanques poderoses d'aquell governament; l'host del rei se nodría de la joventut dels vilatges y l'autoritat dels alcaldes era una garantia de lleialtat monàrquica, que 'ls reis se cuidaven molt bé d'afiansar. L'exèrcit permanent; el poble; vetaquí els dos pilans d'aquell sistema, y enlloc se véu mellor la rivalitat naturalíssima entre aquexes dues entitats victorioses, creadores d'un nou estat, que en el cas d'aquell *Alcalde de Zalamea* dramatisat per Lope y Calderón. Per lo demés, el rei resultava en primer lloc y davant de tot un suprèm alcalde, *El mejor alcalde el Rey*, qui tenía la forsa en l'afecció idolàtrica de la multitut.

Però Sancho es l'idealisació de la servitut. Perque ell, l'acompanyant, hi creu, però no en sab res, de la missió sobrehumana y trascendental qui ha de renovar el món. Ell segueix perque segueix el séu dever, y no pot dexar de complirlo. Ja ho sent, ja, que darrera ell, el fogar queda trist y desolat; mes un parentiu tant fort com el de la familia el lliga an el senyor ab filial afecte, y ab el senyor s'en va a recorrer el món a la cerca de l'aventura.

¡Y quin pobre càrrec el séu, en aquells temps malaurats! L'escuder, el viril companyó d'armes y glories dels antics campeons ha esdevingut a Castella l'escuder, aquell *escudero* xacrós y migrat que veiém a certes comedies de l'època, company *correveidile* y fins *tercero* de les donzelles *casquivanas* (les donzelles de Tirso), l'*escudero dueño*, avesat a tots els oficis...

En Sancho no. Una ruda y a voltes brutal virilitat traspúa en tots sos actes y paraules. Potser farà pudor d'alls; però mai ne farà de tocador. El séu vocabulari serà a voltes descarat y innoble; però l'home es incapàs de tota baxesa moral, de tota *alcahueteria*. ¡Y quina diferencia també entre ell y els criats innombrables (sempre un mateix) del teatre castellà! L'etern graciós de les taules, trassumpte del soldat unit immediatament a la persona dels capitans de Flandes y Sicilia (assistent o ordenansa en diriem avui), aquell *graciós* de retòrica, Polilla, Mosquito, Cabellera, figura tòpica, encarregada de contrastar les escenes dramàtiques y dirigida exclusivament a fer riure, fins en les ocasions més extremes, com el *Mercutio* de Shakspeare o el *Clarín* de Calderón, qui moren diguent agudeses y fent jocs de paraules, ¡còm se queda rebaxat devora l'Escuder cervantí, imatge de tot un món y home símbol de tota una innombrable modalitat de l'esperit! Don Quijote y Sancho Panza, passant a través aquelles pàgines davant la fantasía febrosa del lector, son dues imatges inseparables, idealment harmòniques, ab harmonía interna y radical, no ab la mera harmonía nascuda de l'habitut de vèurels junts. Son la tragedia y la comedia anant pel món en etern duo, brollant d'una matexa font, oferint als ulls dels vianants la disparitat sublim de les séves vestidures escèniques... Son el somni y el fet, l'eternitat y la realitat, lo que deu ésser y lo que es, el *noumenos* y el *fenomenos*, l'ideal y la vida... Y ab els esperons rovellats per coturn y els borceguins de pell rònega per soc, un y altre integren una rencarnació de la poesía immortal, consolatriu suprema dels homes. Jamai una ombra més gran de vida y humanitat es caiguda desde les fulles d'un llibre sobre els camins infinits y les planures sens terme de la terra.

¿Yper què fa riure Sancho Panza? ¿Fà riure perque la séva condició de rústic està aprofitada com a element còmic, a la manera dels pagesos de Tirso, tal volta pera fer ressaltar la superioritat dels protagonistes nobles y cortesans? ¿Perquè es digna de burla la séva rudesa camperola o el séu llenguatge, com en aquells *gañanes* de comedia? ¿Perquè sembla un pobre d'esperit com el *Calandrina* de Boccaccio? ¿Perquè es un savi de poble, qui fa un apotegma rústic a cada passa, com Bertoldo o com l'Isop y el Quevedo de la llegenda? No. Fa riure perque en la séva visió curta y vulgarissima s'hi troba l'immens contrapès de la visió alucinada y personalíssima del cavaller, y a cada mot de Sancho, a cada una d'aquelles paraules plenes de la baxa racionalitat, patrimoni fàcil de tots els intelectes, seny comú a tots els enteniments, se hi perceb la desproporció monstruosa entre medis y fi, entre l'ideal pur de l'hèroe y l'impuresa del món aont volía ferlo reinar.

Así com Don Quijote es anacrònic dins el séu mon, Sancho es l'encarnació completa del medi en que's desplega l'acció del gran llibre.

La seva figura se dressa, cavalcant sobre el ruc pacient, destacantse damunt el llunyedar místic y desolador de la planura manxega, y sembla el *substratum* de tota aquella naturalesa.

Així com en Don Quijote parla sempre el mateix Don Quijote, en Sancho parla la nacionalitat propia, impersonal y sedentaria, immemorial y indefinidament tramesa, ab l'intacta puresa de sos orígens. Don Quijote es el temperament extrany y únic qui sempre te un judici excepcional y nou sobre totes les coses com aquell *Licenciado Vidriera*, son bosqueig elemental; y davant la *Triste Figura* del *Ingenioso Hidalgo*, se detenen els vianants a escoltarlo sorpresos y somrients, ab la sensació de llur superioritat de *cuerdo*. Sancho, en camvi, se até en els séus judicis a l'experiencia heretada del avis, a la sabiduría simplicíssima sorgida de la tradició y concrecionada en la forma musical y mnemotècnica dels refrans, com un còdic popular obert a totes hores, prompte sempre a condemnar les perilloses innovacions, les esbojarrades fantasies, les aventures temeraries dels camins desconeguts. No es un *villano* idealisat per la llegenda, com García del Castañar o Pedro Crespo; sinó la rustiquesa en persona ab tota la séva vida, ab tota la séva adorable candor maliciosa, si val a dirho. No es ell qui parla, sinó tota la séva rasa matexa.

Aquesta figura y el séu medi, junt ab les figures y el medi de l'admirable novela *picaresca*, integren tota l'Espanya d'aquell temps. Y Cervantes, com pera completar la séva condició de geni o revelador total del séu mon, es el més alt en l'expressió d'aquelles diverses modalitats: la vida rústica en el *Quijote*, ressaltant sobre els restes no inexpressius del bucolisme; la vida nòmada y trashumant en *La Gitanilla*; la vida *hampona* de la ciutat en *Rinconete, Cipion y Berganza*, la *Tia Fingida* y els saborosissims diàlecs no compresos en les *Novelas Ejemplares*. Allò era un genre perfectament nacional, sense precedent en l'art; no era ja com a Juan Ruiz o a la *Celestina*, en mig de l'ufanía esponerosa de l'estil un renovament o amplificació de la comedia o de la novela llatines. Era bé l'Espanya, tot aquell poble en que la crexensa sobtada y febrosa, l'emigració colonial extemporania y la concentració de la riquesa en les Corts s'anava a traduir ben aviat en la més miserable les dedecadencies, paralela a la decadencia rapidíssima d'una dinastía agotada pels entroncaments viciosos y l'hipocondría crudel hereditaria. Aquexa literatura era bè la tragicomedia, o millor l'epopeia de la fam y trascendía ben aviat a la pintura en els joves tinyosos y espellifats de Murillo, en els paràsits, idiotes y esguerrats de Velàzquez.

Ben aviat també, el gust per les figures estrambòtiques, mascarons de la vida, havía de crear un genre còmic importantíssim en aquexa literatura: la comedia de *figurón*; de la qual el mellor exemplar, *Don Lucas del Cigarral*, demostra clara y fins expressament la filiació quixotesca, com si el séu hèroe fos la primera de les fusions que s'han produit de les dues figures, cavaller y escuder, en una sola, a la manera de *Tartarín*,

GABRIEL ALOMAR

*** **Als pobles com als individus, no els salven els furiosos arrebats de còlera, ab que cécs de venjansa 's llensen a la violencia y al crim; sinó la fermesa en sostenir ab el corresponent decoro ls interessos de la séva causa y aquella inalterable constancia, nascuda de la profonda convicció de que la raó 'ls assisteix y de que tart o d hora arribarà el dia de la justicia. O' Conell ha axecat l'Irlanda de la abgecció en que 's trobava y l'ha colocat en imponenta actitut fent tremolar tots els governs de la Gran Bretanya; y un dels primers passos de la séva gran obra fou 'l reprimir les violencies particulars, l'evitar els estèrils alsaments y 'l presentar la causa nacional ab els colors de que era digna.**

Jaume BALMES

Festa de la música catalana

ANY III

Cartell del Concurs de 1906

I. *Premi de 500 pessetes*, que s'adjudicarà a la millor y més important composició pera chor mixte. Lletra a lliure elecció.

II. *Premi de 250 pessetes*, que s'adjudicarà a la millor composició pera chor a veus d'home, inspirada en lletra d'esperit catalanesc (costums populars, cants patriòtics, o qualsevol assumpte, que tingui agror de la terra).

III. *Premi de 500 pessetes*, ofertes per l'Eminentíssim Cardenal Bisbe de Barcelona, Dr. en Salvador Casañas, a la millor Missa *Pro defunctis*, pera chor a 3 o 4 veus d'home o mixtes, tenint en compte en aquest últim cas que la tessitura de les veus blanques sigui acomodada a la veu de noi. Aquesta composició podrà ésser escrita pera veus soles ab acompanyament d'orga, y haurà de reunir les condicions senyalades pel Sant Pare Pius X en sa instrucció *Motu proprio*.

IV. *Premi de 250 pessetes*, ofertes per l'«Ateneu Barcelonès» a la més important colecció de cansons populars de Catalunya o dels diversos territoris aont la nostra llengua es parlada. Aquestes cansons s'entén que 's composaràn de poesía y tonada, y han d'ésser inèdites o variants de les ja publicades.

V. Premi del «Centre Excursionista», consistent en un obgecte d'art, a la més important colecció de ballets populars catalans, d'una sola comarca si pot ésser, essent preferida aquella colecció que, junt ab les tonades, porti la descripció del ball. Es precis indicar el lloc aont s'executen o s'executaven els referits ballets, y tots els datos que respecte dels matexos puguin obtenirse.

VI. *Un obgecte decoratiu*, ofert per la «Unió Catalanista», consistent en lo segell de dita entitat incrustat en or sobre planxa d'acer, que s'adjudicarà a la mellor composició pera quartet de corda sobre tema o temes populars catalans.

VII. *Una colecció d'obres de literatura catalana*, oferta per la «Lliga Regionalista», a la mellor colecció de cants, ab acompanyament de piano, pera us de les escoles catalanes. Se fa present que l'estil d'aquests cants tindrà d'ésser senzill y de caient popular català, y que la tessitura té de correspondre a la extensió generalment curta de les veus de noi no educades.

VIII. *Premi de 150 pessetes*, ofertes pel soci del «Orfeó» Dr. en Frederic Viñas, a la mellor y més típica sardana escrita pera cobla empordanesa. La partitura haurà d'anar acompanyada d'una reducció pera piano.

IX. *Premi de 250 pessetes*, ofertes pel soci y expresident del «Orfeó» senyor en Joan Millet, a la mellor y més important colecció d'obres chorals desconegudes avui día, d'autor o autors catalans o residents a Catalunya anteriors al segle XVIII, transcrites en notació moderna y acompanyades, a ésser possible, d'alguna nota biogràfica. També haurà d'indicarse 'l lloc aont se troben els originals manuscrits o impresos.

X. *Un obgecte d'art*, ofert per l'«Associació Musical de Barcelona», a la mellor y més important obra pera orquesta de corda (instruments d'arc), de regular duració y caràcter català. L'obra premiada serà executada per la entitat ofertora d aquest premi en son concert de clausura del present curs.

XI. *Premi de 250 pessetes*, ofert pels socis del «Orfeó» senyors en Joan Serinà y en Pere A. Millet, a la mellor colecció de melodíes originals pera cant y piano.

XII. *Premi de 150 pessetes*, ofertes per la secció choral del «Orfeó Català» a les dues cansons populars més ben armonisades pera chor mixte. En cas de que cada una de ditas cansons sia de diferent autor, se partirà 'l premi.

Les composicions que obtin als temes I, II y XII han d'ésser precisament a veus soles. Els reculls de cansons populars obtant al tema IV tampoc han de portar acompanyament de cap mena, com no sia 'l de algún instrument popular ab que la cansó acostumi a executarse.

La lletra de les composicions (exceptuant, naturalment, les que obtin al premi III), haurà d'ésser catalana, y, en igualtat de mérit musical, se preferirán aquelles qual lletra sía mellor. En quant al tema IX, s'admetrà 'l text en qualsevol idioma, mentres les composicions musicals reunexin les condicions demanades.

Les composicions, que hauràn d'ésser rigorosament inèdites, s'enviaràn al «Orfeó Català», plassa de Sant Just, 4, a nom de Lluis Millet, y cada una d'elles portarà un lema.

TERMES D'ADMISIÓ

Pera 'ls temes II, VI, VII, VIII, XI y XII fins per tot el día 31 de janer de 1906.

Pera 'ls temes I, III, IV, V, IX y X, fins per tot el día 28 de febrer de 1906.

Encara que 'ls termes d'admisió sien diferents, la publicació del fallo serà simultània pera tots els temes.

Pera conexer als autors premiats quan se publiqui 'l veredicte del Jurat, aquest demanarà l'envio d'uns quants compassos de la composició premiada, acompanyats del nom y residencia del guanyador del premi.

Les obres no premiades se retornaràn a sos autors, durant els tres mesos següents a la celebració de la «Festa de la Música Catalana», mitjansant la presentació del lema y 'ls sis primers compassos. Les que no 's retirin durant dit plasso, l'«Orfeó» 's desentén del compromís de guardarles.

La celebració de la «Festa de la Música Catalana» s'anunciarà oportunament. En dita festa 's proclamaràn els noms dels autors premiats, s'entregaràn els premis y l'«Orfeó Català» executarà al menys les composicions que hauràn obtingut el primer y según premi y un fragment de la Missa. En cas de molta extensio o dificultat d'alguna d'aquestes tres composicions, podrà dexar d'executarla, atesa la brevetat de temps de que 's disposarà pera l'estudi.

L'autor que resulti guanyador del premi al tema I, haurà d'elegir Reina de la Festa, la qual, desde son setial d'honor, farà entrega dels premis restants als respectius guanyadors.

Cas de que 'l premi al primer tema no sía adjudicat, elegirà Reina l'autor que obtingui 'l premi inmediat que s'adjudiqui.

L'«Orfeó Català» tindrà 'l dret d'executar sempre que vulgui les composicions premiades.

El Jurat serà compost dels mestres següents:

Antoni Nicolau, Josep Ribera, Amadeu Vives, Enric Morera y Lluis Millet.

Barcelona, 25 de novembre de 1905.—*Joaquim Cabot*, President; *Anselm Domenech* Secretari.

Cap a la posta

Hi han pobres d'esperit y esperits pobres. Els primers son els que'n posseexen, però sols escassament; els segons son els que 'l tenen raquític pera les més insignificants empreses y apocat al enfront de les més petites accions.

Veusaquí els dos sentiments predominants en la nostra actual societat, les dues forses combatents en les lluites dels nostres díes: d'una banda els desproveits de tota energía viril y decidida, d'altra 'ls desequilibrats per l'excés de que'n disposen y 'l poc efecte veritable y pràctic que saben deduirne. Els uns permanexen aturats al enfront de les ones de renovació que incessantment se succeexen en la vida, els altres lluiten fanàticament pera sobreposarse al curs natural y progressiu de totes les séves manifestacions.

El Particularisme es la exteriorisació sincera y fidel de la natura; ses causes y sos efectes nexen y 's produexen al impuls de ses forses y de ses lleis. El Particularlisme, doncs, com una rierada de benauranses, com una resplandor novella que apareix sobre el camp de la lluita estèril, traspassa sos raigs de llum pel bell mig dels dos exèrcits y els indueix a la raó, al equilibri y a la equitat, demostrant eloqüentment l'erro dels que ab el nom d'avens se proposen lluitar inútilment contra la mare eterna, precipitantse més que ella en ses evolucions, y portant als homes decaiguts per la manca d'esprit y d'energies a la lluita benfactora pel *demà* dels nostres somnis.

Mes a voltes la claror radiant del nostre sol que ha vingut a desfer les tenebres que envolcallaven les concien-cies d'un poble ofegat, enlluernen els ulls dels que en la foscor s'engorroniren y a la marxa del nostre curs triomfal hi oposen els clams malaitissos y febles de ses protestes. El cant de vida ressorgit de desde el fons de l'ànima catalana, es un cant de grandiositat immensa a la que sols poden ajuntarshi aquells que estàn posseits de suficientes forses pera el sacrifici de la titànica lluita y es per axò que sols els pobres d'esperit incapassos de capir el compliment d'una empresa noble y digne, ens titllen de destructors, axís com els d'esperit pobre ens diuen utòpics y s'esparveren al sentir les vritats nues, clares y exactes dels nostres sentiments y de les nostres aspiracions.

Per axò els pobles que com els centre-iberics estàn impregnats d'aquexos dos temperaments, els pobles quina característica especial se manifesta per un idealisme inconsútil nascut desa natural pobresa d'esperit que es fill directe de les manifestacions d'un esperit gran y extens però verament pobre, han de ésser pobles d'individualitats esclaves, pobles repulsius a la vida perquè neguen l'obra de la natura.

Axis estèm nosaltres en la actualitat, més prou estèm ben convensuts, els catalans, de que aquexos aspectes en la nostra rassa no li son propis, ja que sols venen a ésser l'efecte de la desastrosa influencia que sufrím y es per axò que abans que tot y per sobre de tot devèm dirigir els nostres esforsos a la reconstrucció y caracterisació total de la vitalitat nostra perque sols ab la posessió completa d'ella serà la nostra terra un poble digne de figurar en el concert humà.

Per axò el Particularisme català es un sentiment de llibertat y avens quines mires se dirigexen constantment al jorn futur; per axò el Particularisme avensa decidit y coratjós ab sos himnes de renovació y de renaxensa, convensut de que els crits y les protestes dels que 'ns combaten perque portèm idees joves, perque proclamèm el lliure expandiment de les conciencies, perque trenquèm motllos arcaics y rutinaris, perque anèm envers una vida nova, son els últims ecos d'un pes fexuc que poc à poc s'allunya, els últims restes d'una funesta influencia que s' esmicola, les últimes paraules d' un món vell y corcat que camina cap á la posta empès per la ona d' un món novell, d' una joventut animada d'esperanses y sedenta de llibertat.

P. B. T.

L'ideal dels nostres cants [1]

Jo no 'm sé estar de parlarvos de mos entussiasmes y de mes creencies, encara que no més sía una vegada al any. Ne sento verdadera necessitat d'esplaiarme ab tots vosaltres.

Me trobo, al arribar an aquesta «Festa de comensament de curs», com si fossim arribats a n'aquells inefables moments de repòs que amorosexen y alenten totes les llargues caminades.

Sento que reposèm avui. Perquè, veus aquí que 'ls que caminen, quan reposen, tot reposant parlen ab extraordinaria animació de les gestes del camí, de les altures ja assolides, de les belleses descobertes, de les noves conexenses adquirides y dels treballs honradament cullestits, y encara parlen ab més entussiasme que mai del camí que pensen fer, de les dificultats que volen vèncer, de les empreses atrevides que se esforsaràn en portar a bon terme y en parlen alegrement y en parlen tots rejovenits y coratjosos. Y jo m'adono que tot axò es precisament lo que estèm fent nosaltres en aquesta hora hermosa en que hem sabut aplegarnos, com en nombrosa familia, per l'amor de les cansons, car sento la satisfacció del repòs en vostra parla y en vostres mirades y en aquesta mena de balans que acabèm de passar dels nostres petits sacrificis de tot l'any, y en tinc grossa alegría de veure que reposèm, perque 'l repòs es salut pels qui avensen.

En la bondat del repòs sembla que s'aplani y que s'aclarexi sobtadament el nou camí; les forses perdudes retornen y una més viva renovació s'imposa en nosaltres; les distancies ens criden y les altures ens atreuen, y la lluita, després del repòs, es més serena y més savia, y fins precursora de triomfs y de corones.

Es necessaria l'habilitat de reposar quan se camina, car la fadiga es inactiva sempre y companya de la mort.

¡Y ab quina benauransa més inefable reposen els que treballen ab tota l'ànima! Vosaltres matexos, tots aquells que canteu enlluernats y ab el cor tot vibrant en la cansó, ¡còm ha de servos agradós y necessari un dia de repòs, un día de contemplació de l'obra feta y del camí avensat! ¡Què contents estareu dels vostres passos, y com vos dalireu pera ascendir enllà d'enllà sense aturarvos jamai!

Vui contarvos, aprofitant l'ocasió de aquesta hora sossegada, lo que he sentit jo y lo que m'ha semblat que us deiau vosaltres en la delectació de la bona ombra que 'ns ha temptat a reposar tant bellament.

Dèiau vosaltres: «Tarrassa, aquesta ciutat tant nostra, que de nosaltres reb la fesomía; aquesta ciutat tant íntimament estimada que riu ab nosaltres y ab nosaltres plora; aquesta ciutat tant coneguda y tant tractada s'es camviada fortament en ben poc temps». Y ho dèiau enamorats de la evolució soferta, y continuòvau: «S'es remoguda tota ella com axecantse a un gran desvetllament; s'es avensada com pera donar un pas enllà.

»Han sorgit vitals anels de patria en les entranyes del vell politiquisme; se han revelat activitats desconegudes en les rutines de nostra vella industria; han eslatat cansons pures del poble pera combatre la perversió del gust y els sentiments; s'han axecat escoles pera orientar la joventut a una via de treball y de perfecció; s'han montat centres de *sport* pera l'ample desenrotllament de la vida corporal; les noies surten de l'inquietut de ses esquifides rexes pera anar a cantar per les montanyes; un gust modern impera lentament en el decorat y construcció d'edificis públics y cases particulars; les gents comensen a tenir temps pera educarse; se donen conferencies populars y 's fan de temps en temps concerts de música seria; fins entre la continua agitació dels telers hi ha qui 's recorda de la restauració del cant gregorià y

(1) Parlament llegit en la «Festa de comensament de curs» de 1905-06 a la «Escola Choral de l'Agrupació Regionalista», de Tarrassa, el día 15 de novembre.

aprofita 'ls séus moments de descans pera dedicarse, ple de fe, a la bona obra. Es clar que tot aquest moviment no es pas segur y definitiu; es clar que totes aquestes activitats no tenen encara una consistencia sòlida; es evident que les gents s'axequen d'esma y que obren inconscientment, obeint a un impuls que no conexen; es clar que encara hi ha una immensa majoria completament inactiva y un rutinarisme y una ignorancia y una desviació tant gran de sentiments, que dificulten extraordinariament tota nova energia; emperò es innegable que Tarrassa 's transforma, que Tarrasa 's mou».

Y tots vosaltres vos heu sentit de sobte emportats per aquest moviment evolutiu de la vostra antiga y vividora ciutat, y els qui més lliures sou, mes fortament heu viscut la potencia redemptora; emperò no heu sabut explicarvos aquesta forsa que desemperesía als uns y als altres, la causa d'aquesta atracció ascendenta y progressiva.

Jo, que, com a foraster (encara que actualment ja tinc arreis entre vosaltres), vareig venir a la vostra ciutat, potser ja atret per la forsa impulsora del vostre desvetllament, l'he vista aquesta onada de vida y de crexensa que se us apropa a poc a poc, y l'he vista ab tota claretat del qui 's guaita les coses desde fòra, y he vist la ciutat nova com brollava ufanosa per entre les esquerdes de l'antiga, y he vist aquest rejovenirse del vostre poble, y m'he explicat aquest camvi que a vosaltres us sorprèn y us encanta a la vegada.

Hi ha una forsa misteriosa que fa crexer les ciutats y que les fa poderoses; hi ha una forsa vital interna que no 's veu ab els ulls ni ab les mans pot tocarse; hi ha una forsa regeneradora y sana que està per sobre dels negocis y per sobre de la politica y per sobre de les rutines y dels odis y de les miseries. Es una forsa irresistible que promou revolucions lentes y serenes; es una forsa que trasbalsa ab suavitat lo més fexuc, que aclareix les tenebres més espesses; es una forsa humil y omnipotenta que s'imposa a les ciutats que tenen vida; es una forsa que cap govern, ni cap llei, ni cap poder humà pot deturar ni vèncer. Aquesta forsa s'ha dexondit entre vosaltres, ha esclatat impetuosa per tots quatre costats de la ciutat y brega sens descans pera trencar els lligams de tot allò que com a cosa morta us pesa encara sobre 'ls ulls y sobre 'l front y sobre 'l pit, privantvos de veure y de conexer y d'estimar aquesta llum redemptora del pervindre que adelerat cerqueu y que inconscients pressentiu en el vostre descompassat remoureus. Aquesta forsa porta les vostres aspiracions y us conforta en els pesats treballs, y aquesta forsa us fa estimar les llars y la familia y us fa sentir la necessitat d'educarvos de les coses que son belles; aquesta forsa us ennobleix y us dignifica; aquesta forsa us desslliura del llot de les passions y les baxeses y us alimenta eternalment de noves y virtuoses energies. Y ¿no sabeu què es aquesta forsa tant imperiosa que protectora somriu sobre vosaltres? ¿No sabeu què es axò que us empeny y se us emporta? Jo l'he vista clarament. Es l'ànima del vostre poble; es aquella comunió, es aquell equilibri, es aquell punt ont coincidiu secretament y per forsa tots plegats».

A Tarrassa hi ha un anel invisible ont afluеix tot allò qui es etern y es viu. Tarrassa 's mou; Tarrassa es viva; Tarrassa, doncs, té una ànima que ha de desplegarse lliurement cara a cara als demés pobles. Veus aquí de que, sense donàrvosen compte, parlavau avui tot reposant.

Y veus aquí, he pensat jo, al sentirvos, l'ideal dels nostres cants. Que ja es hora de parlarne de les nostres cansons tant estimades, car heu de saberho que no cantèm perquè sí, ni per distrèurens, ni cantèm per medrar ni per lluirnos, que 'ls nostres cants no han d'ésser febles ni infecons: recordèuvosen. Ells son el símbol de la llibertat de l'ànima del poble; ells son la veu de aquesta ànima matexa. Hem d'acostumarnos a saber que les cansons son necessaries pera la vida dels pobles. Hem de saber que nosaltres cantèm pera equilibrar la balansa de la nostra vida social.

Els pobles son complexes en ses manifestacions. Hi han rics y pobres, industrials y gent d'ofici; hi han extrangers y camperols, descreguts y creients ben fervorosos, xics y grans, y gent qui riu y gent que plora, y tots se mouen incoerents dessota d'aquella ànima comú que voldria ferlos la vida lluminosa; y aquest brega per aquí y aquell s'afanya per allà, y aquest qui sembla més ric se queixa d'aquell qui es pobre, y aquest qui es pobre renega del ric, y aquest que té una industria se oblida d'ell mateix pel séu negoci, y aquest creient no tranzigeix, y aquell descregut vol imposarse, y tots s'agiten y tots s'empenyen y tots breguen pera sobrepujarse. Mireula intensament aquesta lluita desesperada, y, tot mirantla, recordeuvos, un sol moment que sia, d'aquells que canten. ¿Eh que els veieu separats de tots els demés, com acordats a una vida superior?

Jo no us diré que tot han d'ésser cants. Jo no més sé que 'ls cants son una forta ensenyansa pera la vida, perquè la noció de l'armonía tots l'hem apresa dels cants, y la vida no pot ésser altra cosa que una armonia immensa de tots els elements que l'integren. Vosaltres, els cantadors, tot cantant, heu après de subgectarnos. Tots canteu allò que pertany a vostra veu segons ha dictat l'habilitat del mestre. Digueume: ¿què resultaria si tots volguessiu cantar cada un allò que primer se li acudís al llavis? Veus aquí lo que fem a la vida, y veus aquí com matèm l'ànima dels pobles. Per axò us deia que les cansons son el símbol d'aquesta ànima. Cal, doncs, propagaria l'armonía de les cansons. Tots aquells que arribin a sentirla fondament, vesllumaràn l'armonía que ha de regir l'acció social dels pobles. Jo us dic que aquell que canta y sap plorar es un benefactor y un element de vida pera la ciutat. Seguiulo en ses accions y ho podreu veure. El talent y l'activitat humana té 'ls séus límits. El viure armònicament es el major grau de cultura a que podèm aspirar. Ajudèm tots a l'obra de tots. Fem a cada hora lo que toqui an aquella hora. Y siguèm pròdics y siguèm abundosos per tot allò que puguí resultarne un bé comú. El nostre ideal ha d'ésser elevar al poble a una comprensió justa y equilibrada del viure. En una paraula, portarlo al retrobament de la séva ànima.

Ja ho veieu, doncs, si n'es de trascendental y necessaria l'obra nostra de les cansons. Hem d'amorosir els sentiments y hem de promoure les afeccions y hem de fer brollar les llàgrimes de l'emoció. Si així ho fem, serèm bons y ho farèm serho als qui 'ns escoltin. Quina tasca més noble y més hermosa! Que se 'n riguin els infecons de nosaltres. Nosaltres, via enllà, ab la nostra fe de que som els visionaris de la ciutat nova y els apòstols de la moderna acció social.

Y ara fins a una altra reposada. Alsemnos altre cop ben ardits y coratjosos y continuèm afressant el camí pera el pervindre. Hem mirat endarrera y quelcóm portèm ja fet. Tarrassa camvía; Tarrassa 's mou. La nostra petita empenta hi haurèm donat. A la tasca, doncs, altra vegada, homes y nois, y vosaltres donzelles axerides, que sou com el sol dels nostres cants. Cantèm enfervorits y plens d'amor. Cantèm ab confiansa. Cantèm pels qui treballen y pels qui patexen; pels qui vindràn y pels qui pugen a poc a poc. El nostre ideal es enlaire, molt enlaire. Es un ideal de cosa eterna. A avensar, doncs, ab els ulls mirant al cel.

Cantèm per totom. Per l'ànima de Catalunya. Per l'ànima de la nostra florexent Tarrassa.

J. LLONGUERAS

Borsa de Barcelona

Moviment de la setmana del dia 24 al 30 de novembre de 1905

Camvis, Efectes públics, Obligacions y Accions	Divendres	Dissabte	Dilluns	Dimars	Dimecres	Dijous
Camvi de Londres	31'45	31'45	31'45	31'50	31'50	31'50
Camvi de París	27'85	27'80	27'80	27'80	27'90	27'90
Deute Interior fi de mes, 4 %	79'47	79'50	79'40	79'25	79'15	79'25
Id. Amortisable fi de mes, 5 %	98'65	98'67	98'72	98'65	98'45	98'60
Empréstit Municipal 1891 y 1900, 5 %	101'00	101'65	101'50	102'00	102'00	102'00
Id. id. 1899, 4½ %	95'15	95'50	95'15	95'25	95'50	95'50
Oblig. Fer. N. Espanya A. a V. T., 5 %	103'75	103'60	103'00	103'85	103'00	103'00
Id. id. Minas S. Joan gar. Nord, 3 %	75'50	75'50	75'50	75'50	75'50	75'50
Id. id. T. B. y F., 2½ %	57'15	57'10	57'10	57'10	57'00	57'00
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie A, 5 %	103'75	103'75	103'75	103'75	103'75	103'75
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie B, 4½ %	—	—	—	—	—	—
Id. id. Mad. Sar. y Ala. Serie C, 4 %	93'00	93'00	93'00	93'00	93'00	93'00
Id. id. Mad. a Bar., Reus y Roda 2½ %	54'75	54'75	54'75	54'75	54'50	54'50
Id. id. Alm., Val. y Tarr., adher. 3 %	72'85	72'85	72'85	72'85	72'85	72'85
Id. id. Med. Zam. Ore. Vi. 1880 a 1882.	48'65	48'65	48'65	48'00	48'25	48'25
Id. Canal d'Urgell	75'75	75'75	75'75	75'75	75'75	76'00
Accions Fer. Medina a Zam. Orense y Vigo.	24'10	24'15	24'00	23'50	23'90	23'80
Id. id. Nord d'Espanya	45'00	45'00	44'60	43'80	44'10	44'10
Id. id. Madrid, Saragossa y Alacant.	79'80	79'80	78'90	77'60	78'10	78'10

Es tal la fermesa dels principals valors cotisats en nostra Borsa, que han sigut molt lleus les diferencies en la baxa que han experimentat aquestos dies malgrat els successos ocorruguts y lo espantadís que es sempre el capital. Ha comensat la doble, no havent sigut tant car el diner com se temía.

Barcelona 30 de novembre de 1905

MOVIMENT AUTONOMISTA

Catalunya

Premià de Mar. — La festa solemne pera celebrar l'inauguració del nou hostatge de la important Associació Catalanista d'aquesta població, ha quedat aplassada per motiu de les circonstancies.

⁂

Reus. — La Lliga Catalanista de Reus, entra en un período de activitat després de la feina de reorganisació duta a cap per les juntes passades, de lo que 'ns alegrèm molt, puig qu'es una necessitat que a Reus hi hagi una entitat que treballi ab fermesa pera anar acoblant adeptes y engrossar les files dels nostres amics.

Un d'aquestos dies quedarà instalada la «Lliga» en la casa número sis del carrer de les Galanes, pis principal, comensantse ja els treballs necessaris pera que l'acte inaugural del nou lloc tingui forsa ressò y servexi pera marcar nous y planers viaranys, pera la causa.

⁂

Vilafranca del Penadès. — Ab el títol de Foment Autonomista del Penadès, està fondantse an aquesta població una important societat ont puguin acoblarshi totes les tendencies del autonomisme català.

Els organisadors, entre 'ls que s'hi compten distingides personalitats y entusiastes joves, han celebrat varies reunions encaminades a dur a la pràctica llur pensament d'aplegar les forses autonomistes del Penadès avui disgregades, pera que en un comú esfors donguin una resultant d'acció potenta. A tal fi han discutit y aprovat un progecte d'Estatuts, de ben ampla base pera que hi càpiguen tots els autonomistes de debò sens necessitat d'imposar restriccions en lo referent als programes particulars.

⁂

Capellades. — Organisat per varis socis del Centre Autonomista de Dependents de Comers de Barcelona y de l'Associació de Vallbona 's celebrà un mitin en aquesta vila.

Parlaren en ell els senyors Bordas, Vergés, Massot, Vallés, Flor, Roig y Passalaigua y Costa, advocant tots per les nostres idees.

L'èxit del acte sigué considerable.

Barcelona

Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Industria. — Ha quedat establerta una secció especial de Taquigrafía que tindrà per finalitat crear dintre del Centre un cos apte de taquígrafs, mitjansant l'obertura de nous cursos y de classes pràctiques.

⁂

Agrupació Escolar Catalanista Ramon Llull. — Aquesta entitat celebrà 'l anterior dissabte una sessió literaria a càrrec den Salvador Baví Bracons, qui donà a conexer algunes composicions originals é inèdites, del séu llibre de versos en preparació.

El nombrós públic que assistí al acte aplaudí fortament les notables poesies del jove senyor Baví.

⁂

Contra 'l «¡Cu-cut!» y «La Veu de Catalunya». — Dissabte a la nit la imprempta de D. Marian Galve, ont se tira 'l *¡Cu-cut!* la redacció d'aquest periódic y la de *La Veu de Catalunya* se vegeren assaltades.

Nosaltres al enterarnos del fet, ens apressarem a manifestar als companys de *La Veu* y del *¡Cu-Cut!* els nostres sentiments, y si bé *La Veu* al publicar dilluns comunicacions de la Unió Catalanista, *Joventut*, Centres federals y altres, no parlà de nosaltres, fou sens dubte per falta d'espai, no per altra cosa.

Aquells fets van donar lloc a debats en el Congrés y en el Senat, distingintshi 'l marqués de Camps, y notantshi com a característica simpàtica un acostament ab els republicans, que respòn bé al estat de esperit de Catalunya.

Com a conseqüencia dels mentats successos han sigut sospeses les garantíes constitucionals a la provincia de Barcelona.

⁂

Un procés de «La Tralla». — Dijous se vegé en aquesta audiencia la vista en judici oral per jurats d'un procés seguit contra nostre amic D. Marcel Riu, director de *La Tralla*.

Presidí 'l magistrat Del Río y defensà al processat el jove advocat D. Santiago Gubern, qui feu un brillantíssim informe.

El Jurat declarà l'inculpabilitat del senyor Riu, però la Sala a petició del fiscal acordà seguidament que passés la causa a nou jurat.

Denuncies. — Aquestos díes ha sofer dues denuncies *La Veu de Catalunya*.

A *La Tralla* se li denunciá y segrestà 'l darrer número, imposantseli ademés una penyora governativa de cinccentes pessetes.

Ho sentim.

NOVES Y ECOS

Representacions educatives. — El grupu organisador de les «Vetllades artístiques escolars» ens participa que el dijous, día 7, comensaràn aquestes ab la representació del drama mèdic-social, *Els tarats*, den Brieux. Donada la trascendencia del problema desenrotllat en aquesta obra es de esperar que hi concorreran tots els que s'interessen per la profilàxia de les grans plagues socials.

La representació comensarà a les quatre de la tarde.

⁂

Petiteses. — Diu 'l estimat colega *Joventut*:

«Nostre benvolgut company de causa l'Antoni Sayós ens prega fem constar que ha dexat de pertanyer a la redacció de *La Devantera*. També 'ns fa saber que en el Concell general de l'«Associació Popular Catalanista» el vispresident en Bonaventura Riera, demanà un vot de censura pera nostre amic, pel *delicte* d'haver publicat un article en el número de 11 de setembre de EL POBLE CATALÁ. A consecuencia d'axó son molts, segons sembla, els socis ben significats que s'han donat de baxa de dita associació».

Les PASTILLES MORELLÓ son les mellors
Les PASTILLES MORELLÓ son les mellors
Les PASTILLES MORELLÓ son les mellors

La Corbatinera Moderna
de P. BASTIDA
7, Canuda, 7

Corbates
Camises
Colls
Mitjons
Elàstics
Tovalloles
Guants
Botonadures
Mocadors
Paraigues
Genres de Punt

7, Canuda, 7

MÉS BARATO QUE JO, NINGÚ

PASTILLES MORELLÓ

Obren per inhalació dels agents antissèptics y balsàmics que desprenen a mida que van disolventse en la boca. — Curen *refredats, tos, catarros, asma, bronquitis* y demés afeccions de l'aparell respiratori. — Indispensable als que han de cansar la veu y als qui llurs ocupacions els obliguen a sofrir cambis de temperatura. **Se vènen a casa tots els apotecaris.**

BIBLIOTECA POPULAR DE L'AVENÇ

VOLUMS PUBLICATS

1. — Santiago Rusiñol: **D'aquí i d'allà.**
2. — Lleó Tolstoi: **Contes** (primera serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
3. — J. Massó Torrents: **Croquis Pirenencs** (primera serie).
4. — Sacher-Masoch: **Historietes galizzianes.** Traducció de J. Casas-Carbó.
5. — Frederic Mistral: **Nerto**, poema. Traducció de Jacinto Verdaguer.
6. — Josep Aladern: **La gent del llamp.**
7. — Jacinto Verdaguer: **Viatges.**
8. — Molière: **L'Avar**, comedia en cinc actes. Traducció de J. Roca Cupull.
9. — J. Pous Pagès: **Per la vida**, novela.
10. — Dant Allighieri: **La Vida Nova.** Traducció de Manuel de Montoliu.
11. — Narcís Oller: **L'Escanya-pobres**, novela.
12. — Camil Flammarion: **Urania.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
13. — Miquel S. Oliver: **L'Hostal de la Bolla.**
14. — Lleó Tolstoi: **Contes** (segona serie). Traducció de J. Casas-Carbó.
15. — A. Bosquets y Punset: **Del Montseny.**
16. — J. Massó Torrents: **Croquis Pirenencs** (segona serie).
17. — Victor Català: **Ombrivoles.**
18. — Ivan Tourgueneff: **Ensaigs.** Traducció de Joan Rosselló.
19. — Enric Ibsen: **Joan Gabriel Borkman**, drama en quatre actes. Traducció de J. Roca Cupull.
20. — Emerson: **La confiança en si mateix. L'Amistat.** Traducció de Cebrià Montoliu.
21. — Goethe: **La Marguerideta** (escenes del *Faust*). Traducció de Joan Maragall.
22. — Xavier de Maistre: **Viatge al voltant de la meva cambra.** Traducció de Rafel Patxot y Jubert.
23. — Pascal: **Pensaments.** Traducció de Manuel de Montoliu.
24. — Gabriel Alomar: **Una vila que 's mor. Tot passant.**
25. — Valentí Almirall: **Articles literaris.**
26. — Jacinto Verdaguer: **Excursions.**
27. — Josep M.ª Folch y Torres: **Laria**, novela. Primer premi en el concurs de noveles.
28. — Felip Palma: **Asprors de la vida.**
29. — Emili Littré: **Positivisme.** Traducció d'Albert Aldrich.
30. — **Contes populars del Japó.** Traducció de J. Massó Torrents.
31. — Joan Alcover: **Art y Literatura.**
32. — Enric de Fuentes: **Tristors**, novela. Segon premi en el concurs de noveles.
33. — J. Pous Pagès: **L'endemà de bodes**, comedia en tres actes.
34. — Joan Rosselló: **En Rupit**, novela.
35. — Enric Ibsen: **Espectres**, drama en tres actes. Traducció de P. Fabra y J. Casas-Carbó.
36. — Lluis Domenech y Montaner: **Estudis polítics.**
37. — Salvador Guinot: **Escenes castelloneses.**
38. — Jacinto Verdaguer: **Flors de Maria.**
39. — Agustí Calvet: **Sentiment.** Tercer premi del concurs de noveles.
40. — J. Giacosa: **Com les fulles**, comedia en quatre actes. Traducció de Narcís Oller.
41. — Miquel Roger y Crosa: **La Pera de plata**, Primer accéssit del concurs de noveles.
42. — Pompeius Gener: **L'intellecte grec antic.**
43. — Geroni Zanné: **Assaigs estètics.**
44. — Manuel Rocamora: **Vergonya.** Según accessit del concurs de noveles.
45. — John Ruskin: **Els lliris del jardí de la Reina.** Traducció de Manuel de Montoliu.
46. — Ramon Lull: **Llibre de les besties.**

PREU DE CADA VOLUM: DOS RALS

ROBUSTINA
DURAN Y ESPAÑA
Eficacia immediata
en Anemia, Neurastenia, Depressions nervioses, Clorosis, Debilitat, Atonía gástrica, Escrofulisme. — **Depósits:** Farmacies de **Genové**, Rambla Centre, davant del Liceu, y de **Durán y España**, Valencia, 278, dreta Ensanxe, al peu del Passeig de Gracia

EUGENIO D'ORS
LA MUERTE DE ISIDRO NONELL. SEGUIDA DE OTRAS ARBITRARIEDADES Y DE LA ORACIÓN Á MADONA BLANCA MARÍA. TRADUCCIÓN DE ENRIQUE DIEZ-CANEDO. DECORADA CON DIBUJOS DE NONELL, MIR, RUSIÑOL, ZULOAGA, MARÍN, BONNIN Y ROMEU.
EDICIONES DE "EL BANQUETE"
MADRID
3 PESETAS

BIBLIOTECA "FOC NOU" - VOLUM 3
ALFONS MASERAS
ESCULL
Preu: 35 cèntims

CAPSES DE LUXO
Pera casaments y batetjos ab 50 per 100 de economia
FÁBRICA Y DESPATX:
Carrer de Sant Pau, 38

¡FORA PEL MOXÍ!
Els POLVOS COSMETICS DE FRANCH treuen en pocs minuts el pél de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a surtir. No irrita'l cutis. Aquest depilatori es utilissim a les senyores que tingen pel moxí (vello) a la cara y brassos, perque ab ell poden destruirlo.
Un pot: 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endavant se reben 3'50 pessetes en libransa de Giro mutuo o en sellos de correu.
FARMACIA BORRELL Compte del Assalt (carrer Nou) 52 - Barcelona

Aigues minerals - naturals de la Societat Anónima
Vichy Català
Termals, alcalines, bicarbonatades-sòdiques. Sens rival pera 'l **reumatisme**, la **diabetes** y afeccions del **estòmac, fetge, melsa.**
Aquestes aigues, de reputació universal, sols se venen embotellades, y les botelles porten totes els distintius ab el nom de la **Societat Anònima del Vichy Català.** Cridèm l'atenció de tots els consumidors, y molt particularment dels malalts, pera que no 's dexin sorpendre admetent com idèntiques a nostres aigues altres d'**artificials** que s'oferexen en aquest mercat ab noms de **fonts imaginaries** que sols son marques de fábrica y no **fonts d'origen.**
De venda en totes bandes. - Administració: Rambla de les Flors, número 18, entresso

Cartró-Cuiro pera cobertes
Roviralta y C.ª
Carrer Ample, n.º 24
CASA FUNDADA EN 1870

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** ha sigut adaptat per els parcs d'Artilleria y Enginyers de Barcelona, Madrid, Melilla y Ceuta, etc.; en Canaries y Fernando Póo; per l'Ajuntament de Barcelona en la Exposició Universal 1888, Centenari de Colóm 1892, Exposició de Industries artístiques 1894. — Ajuntament de Madrid, 1884. — Ajuntament de Rubí, etc., etc. — Companyíes del ferrocarril del Nort y d'Alacant. — Conca de Valencia. — Sarriá. — De Monistrol a Montserrat. — Arsenal Civil. — Foment del Treball Nacional. — Círcol del Liceo. — Ateneu Obrer. — Junta de Presons de Barcelona. — Junta de Obres del Port. — Contracta del Dic del Est. — Catalana del Gas. — Gas Lebon. — Barcelonesa de Electricitat. — Mines de Aguilas, de Mazarrón, de Bellmunt y altres. — Teatres: Circ Espanyol; Pizarro, de Valencia; Constancia, de Mataró; Onofri, de Barcelona. — Sucreres de Valladolid, de Boñar (Lleó), de Saragossa.

Demànintse detalls y presupostos

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** està fabricat exprofés pera els climes de Espanya, fabricant també la casa el mateix producte pera els diferents climes a que tinga que exportarse.

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** es el més lleuger dels materials de construcció (3 kilograms el metre²) y el menys costós en son entreteniment, oferint considerables ventatges sobre sos consemblants en la construcció de les armadures, etc., etc.

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** per son poc pes, es de facilíssim transport y de senzillísima colocació. La casa s'encarrega, ab garantía, de la colocació del **Cartró-Cuiro Roviralta,** tant a Barcelona com en totes les provincies de Espanya.

Proporciona claus (gavarrots), zincats, puntes, llistons, respalls per enquitranar. També formula presupostos a la vista de plans.

El **Cartró-Cuiro Roviralta,** es fabrica y expendeix en rotllos de 12 metres de llarc, per un d'ample (300 pams cuadrats).

Teles embreades especials. — Productes similars. — Ciment elàstic Roviralta, pera reparacions y pintures. — Barnís esquisit Roviralta, pera fer impermeables les fustes.

REPRESENTANTS EN TOTES LES PROVINCIES

Tipografía «La Acadèmica», de Serra germans y Russell, Ronda Universitat, 6